

MÜLKİYETİN KORUNMASI

AVRUPA İNSAN
HAKLARI
MAHKEMESİ
KARARLARININ İCRASI
DAİRESİ

DG1

Tematik Bilgi Notu

Haziran 2022

MÜLKİYETİN KORUNMASI

Bu özetler, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Kararların İcrası Departmanı'nın münhasır sorumluluğu altında hazırlanmıştır ve hiçbir şekilde Bakanlar Komitesi için bağlayıcı değildir.

1. MÜLKİYETİN BARIŞÇIL ŞEKİLDE KULLANIMI	3
1.1. Emekli maaşları ve sosyal yardımlar	3
1.2. Banka mevduatları	6
1.3. Fikri mülkiyet	7
1.4. Mülkiyet ve adalete erişim	8
1.4.1. Tazminat ödenmesine ilişkin yargı kararlarının icrası	9
1.4.2. Savaş tazminatı kararlarının icrası	9
2. MÜLKİYETTEN YOKSUN BIRAKMA	11
2.1. Devletleştirme ve kamulaştırma bağlamında iade	11
2.2. Mülkiyet kaybı nedeniyle tazminat	14
3. MÜLKİYETİN KULLANIMININ DENETİMİ	19
3.1. Kiracılık ilişkileri	19
3.2. İşletme ruhsatları	20
3.3. İmar ve inşaat izinleri	21
3.4. İflas, ödeme aczi ve icra işlemleri	23
3.5. El koyma ve müsadere	25
3.6. Vergilendirme	27
3.7. Ağaçlandırma	28
3.8. Avcılık	28
DAVA DİZİNİ	30

Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'nin 1 Numaralı Protokolünün 1. maddesi, kişinin mülkiyetini barış içinde kullanma ilkesini ortaya koymakta ve mülkiyetin elinden alınmasını belirli koşullara tabi tutarak, kişiyi devletin haksız müdahalesine karşı korumaktadır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına göre, bireyin ve toplumun bir bütün olarak çıkarları arasında adil bir denge sağlanmasına özen gösterilmelidir. Mahkeme ayrıca, özel bir şahsın müdahalesi durumunda, devletin iç hukuk sisteminde mülkiyet haklarının yasalarla yeterince korunmasını ve uygun hukuk yolları sağlanmasını garanti etmekle yükümlü olduğunu vurgulamıştır.

Bu bilgi notu, Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi'nin kararlarının uygulanması bağlamında devletler tarafından bildirilen genel ve bireysel önlemlerin örneklerini sunmaktadır. Bu önlemler özellikle şunlarla ilgilidir: emekli maaşı, sosyal yardımlar, banka mevduatları, fikri mülkiyet gibi kişisel mülkiyetin korunması; adalete erişim ve tazminat ödenmesine ilişkin mülkiyetle ilgili yargı kararlarının uygulanması; devletleştirme ve kamulaştırma bağlamında mülkiyetin iadesi ve mülkiyet kaybı için tazminat; Mülkiyet kullanımının kontrolü: kira sözleşmelerinin yasal kontrolü, iş ruhsatları, şehir planlaması ve inşaat ruhsatlarının verilmesi, iflas, ödeme aczi ve/veya icra işlemleri, el koyma ve müsadere, vergilendirme, ağaçlandırma ve avcılıkla ilgili düzenlemeler.

1. MÜLKİYETİN BARIŞÇIL ŞEKİLDE KULLANIMI

1.1. Emekli maaşları ve sosyal yardımlar

Mahkeme, Yunanistan Medeni ve Askeri Emeklilik Kanunu'nun 62 §1. maddesine dayalı olarak, cezai mahkumiyetin ardından, sağlık sigortası da dahil olmak üzere sosyal güvencenin tamamen hariç tutulmasıyla, emeklilik yaşına ulaşmış bir kişinin geçim kaynaklarını kaybetmesine yol açan, emeklilik haklarının tam ve ömür boyu yoksun bırakılmasının orantısız olduğunu tespit etmiştir. Mahkemenin kararının ardından, Kasım 2011'de başvuran, emekli maaşından mahrum bırakıldığı karara karşı Sayıştay'a itirazda bulunmuştur. 3263/2014 sayılı kararla itiraz edilen karar iptal edilmiştir. 8.6.2015 tarihinde, Yetkili Emeklilik Müdürlüğü, başvurucunun emeklilik haklarını iade etmiş ve 1.1.2000 tarihinden itibaren hak ettiği emekli maaşını geriye dönük olarak ödemiştir. Genel düzeyde, bu karar, Sayıştay'ın içtihat değişikliğine yol açmış ve itiraz edilen hüküm anayasaya aykırı bulunarak 2017 yılında yürürlükten kaldırılmıştır.

GRC / Apostolakis
(39574/07)

Karar 01/03/2010 tarihinde
kesinleşmiştir

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)204

Mahkeme, Yunan Denetim Mahkemesinin, başvuranların emeklilik haklarının geriye dönük ödemesini alabilecekleri tarihi belirlerken iç hukukun yorumlanması ve uygulanmasında hatalı bulunduğu için, Denetim Mahkemesi Genel Kurulu, önceki yaklaşımının hem Anayasa hem de Sözleşme'ye aykırı olduğu sonucuna varmıştır. Mahkeme, emeklilik haklarının idare tarafından reddedilmesi, ancak sonraki adli işlemlerde kabul edilmesi durumunda, geriye dönük ödemenin zaman sınırının başlangıç noktasının, ulusal hukuku ihlal ederek talebi reddeden yetkili idari makamların nihai idari kararı olması gerektiği sonucuna varmıştır.

GRC / Kokkinis
(45769/06)

06/02/2009 tarihinde
kesinleşen karar

GRC / Reveliotis
(48775/06)

04/03/2009 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2012)87

Kokkinis ve Reveliotis ile Kostadimas ve Diğerleri davalarının başvuru sahipleri için, Mahkeme tarafından maddi zararlar için verilen adil tazminat, emeklilik haklarının geriye dönük olarak yeniden değerlendirilmesinin başlangıç tarihi, idari makamların (Kamu Muhasebe Departmanı denetim komitesi) nihai kararının yayınlandığı tarih olsaydı, başvuru sahiplerinin alacağı ek tutarları da içermektedir. Her iki davada da Avrupa Mahkemesi tarafından yıllık temerrüt faizi eklenmiş ve bu faiz Yunanistan Hükümeti tarafından ödenmiştir.

GRC / Kostadimas ve
Diğerleri
(45769/06)

26/09/2012 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2013)176

Tespit edilen ihlaller, 2010 yılında yapılan bir yasal müdahaleye dayanmaktadır. Bu müdahale ile, kan nakli veya kan türevleri yoluyla kazara enfekte olan kişilerin, ek bileşenin enflasyon oranına dayalı olarak tazminat ödeneklerinin yıllık olarak ayarlanması imkânı geriye dönük olarak iptal edilmiştir. Buna karşılık, yetkililer 2012 yılından itibaren IIS'nin yıllık olarak ayarlanacağını garanti etmişlerdir. Ayrıca, merkezi ve bölgesel düzeydeki yetkililer, bütçe tahsisatları temelinde, kazara enfekte olan kişilere (veya mirasçılarına), tazminat ödeneğinin verildiği tarihten itibaren IIS'nin ayarlamasına karşılık gelen gecikmiş ödemeleri yapmıştır. Özellikle, merkezi ve bölgesel yetkililer tarafından ödenecek gecikmiş ödemeler, sırasıyla 2014 ve 2018 yıllarının sonunda ödenmiştir. Başvuranların uğradığı zararlar konusunda, başvuranlarla yapılan dostane uzlaşma kapsamında hükümetin borçlu olduğu tutarlar ödenmiştir.

ITA / M.C. ve Diğerleri
(5376/11)

Nihai karar
03/12/2013
Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)30

Mahkeme, başvuranın Letonya vatandaşı olmadığı için emeklilik maaşı hakkını hesaplarken, yetkililerin başvuranın eski Sovyetler Birliği'nde çalıştığı yılları dikkate almayı reddetmesini eleştirdi. Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, Letonya ve Rusya Federasyonu arasında Sosyal Güvenlik Alanında İşbirliği Anlaşması imzalandı ve 19/01/2011 tarihinde yürürlüğe girdi. Anlaşma, 31 Aralık 1990 tarihine kadar bir Akit Tarafın topraklarında kazanılan çalışma sürelerine ilişkin emeklilik maaşının, emeklilik maaşı başvurusunda bulunan kişinin ikamet ettiği Akit Taraf tarafından verilmesi ve ödenmesini öngörmektedir. Anlaşma uyarınca emeklilik maaşlarının yeniden hesaplanmasının ardından, maaşın hesaplanmasında dikkate alınan ortalama çalışma süresi beş yıl artmıştır. Mayıs 2018 itibarıyla, Rusya Federasyonu'nda çalışılan süreler nedeniyle emeklilik maaşı veya hakların yeniden hesaplanması hakkı tanınan 8.800 daimi ikamet eden yabancı uyruklu kişi bulunmaktadır. Emeklilik maaşlarının *ex tunc* yeniden hesaplanması veya maddi tazminat talepleriyle ilgili idari mahkemelerin son dönemdeki içtihatlarından örnekler sunulmuş ve her bir durumun artık dikkatle incelendiği gösterilmiştir. Başvuran, uğradığı tüm zararlar için Mahkeme tarafından verilen adil tazminatı almıştır.

LVA / Andrejeva
(55707/00)

*Büyük Daire'nin 18/02/2009
tarihli kararı*

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)362

Mahkemenin, iç hukukta belirtilenin aksine, iç mahkemelerin başvurucuya işten çıkarma tazminatı ödemesini reddetmesine yönelik eleştirisine yanıt olarak, yetkililer, uğranılan maddi ve manevi zararlar için adil bir tazminat ödedi; bu tazminat, başvurucunun işten çıkarılma tarihindeki aylık maaşına eşit tek seferlik tazminat, işten çıkarılmasından sonraki iki aylık maaşı ve kullanılmayan izinleri için yapılan ödemeden oluşuyordu. 2003 tarihli İş Kanunu, işten çıkarılan çalışanlara tazminat ve tazminat ödenmesini öngörmektedir. Ayrıca, 2012 yılında Yüksek Mahkeme tarafından işten çıkarma tazminatının ödenmesine ilişkin yeni bir kılavuz yayınlanmış ve yetkililer, İş Kanunu'nun ilgili hükümlerinin uygulamada doğru bir şekilde uygulandığını gösteren içtihat örnekleri sunmuştur.

MDA / Cazacu
(40117/02)

Nihai karar tarihi
23/01/2008

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)5

Bu dava, Emeklilik ve Maluliyet Fonu'nun, başvuranın emeklilik haklarının değerlendirilmesinde bir hata tespit edilmesi üzerine, başvuranın emeklilik maaşının ödenmesini durdurma ve 2000 ile 2007 yılları arasında ödenen tutarların geri ödenmesini talep etme kararıyla, başvuranın tek gelir kaynağı olan emeklilik maaşının tamamen kesilmesine ilişkin geriye dönük bir karar ile ilgilidir. Buna karşılık, Mahkeme'nin başvuranın uğradığı manevi ve gelecekteki maddi zararlar için hükmettiği adil tazminat tutarları yetkililer tarafından ödenmiştir. Kasım 2009'da, başvuru sahibine yeniden hesaplanan bir emeklilik maaşı tahsis edildi ve bu maaş düzenli olarak ödenmektedir. 2014 yılında başvuru sahibi aleyhine başlatılan icra takibi 2019 yılında durdurulmuştur. Başvuru sahibinin Ocak 2020'de icra takibinde geri alınan emeklilik maaşı tutarının faiziyle birlikte iadesini talep etmesi üzerine, bu tutar Mayıs 2020'de başvuru sahibine havale edilmiştir.

MKD / Romeva
(40117/02)

Nihai karar
12/03/2020

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)277

Genel tedbirler ile ilgili olarak, 2012 tarihli Emeklilik ve Maluliyet Sigortası Kanunu, Fonun yetki alanına giren istihdamla ilgili verilerin toplanmasını düzenlemiştir. Bu verilerin özeti, her yıl iki kez her bir yararlanıcıya ve işverenlere, serbest meslek sahiplerine veya bireysel çiftçilere sunulmaktadır. Yararlanıcılar, gerekirse düzeltme talep edebilirler. 2015 tarihli İdari Usul Kanunu, idari işlem başlatılan bir idari işlemi gerçekleştiren kamu kurumunun, nihai idari karar verilmeden önce bu işlemi iptal edebileceğini veya değiştirebileceğini öngörmüştür. 2015 tarihli Kanun ayrıca orantılılık ilkesini de getirmiştir. Son olarak, Temmuz 2020'de Yüksek İdare Mahkemesi, yetkililerin orantılılık ilkesine uymaları gerektiği yönündeki Mahkeme'nin bulgularına açıkça atıfta bulunan bir karar kabul etmiş ve böylece, özellikle mali durumunu dikkate alarak, iyi niyetle hareket eden bireylere aşırı yük getirilmesini önlemiştir.

Sırbistan Emeklilik ve Maluliyet Sigortası Fonu'nun (SPDIF) Kosova ve Metohija Özerk Bölgesi'nde kazanılan emekli maaşlarının on yıldan fazla bir süredir ödenmemesini hukuka aykırı

SER / Grudić
(31925/08)

bulan Mahkeme, "davalı hükümetin [...] ilgili Sırp makamlarının söz konusu emekli maaşlarının ve gecikmiş ödemelerin yapılmasını sağlamak için ilgili yasaları uygulamaya koyması için tüm uygun tedbirleri almasını" talep etmiştir. 2013 yılında, özellikle çok sayıda potansiyel başvuru sahibi olması nedeniyle benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek amacıyla, yetkililer Sırbistan ve Kosova'daki bir dizi gazetede ve Sırp Emeklilik ve Maluliyet Sigorta Fonu'nun (SPDIF) internet sitesinde, hak sahibi kişileri Kosova'da kazanılan emekli maaşlarının yeniden ödenmesi için başvuruda bulunmaya davet eden bir duyuru yayınladı. Ödemelerin yeniden başlaması için başvuruları reddedilen başvuru sahipleri, ikinci derece idari makama itirazda bulunabilirdi. Bu itirazın reddedilmesi halinde, idare Mahkemesine idari dava açılabilir ve ardından Anayasa Mahkemesine anayasa şikayeti yapılabilirdi. Anayasa Mahkemesi de benzer emeklilik konularında AİHS'ye uygun bir içtihat hukuku geliştirmiştir (bu konuda bkz. *Skenderi ve Diğerleri* kabul edilemezlik kararı, Başvuru No. 15090/08). Yetkililer, emekli maaşlarının yeniden ödenmesi için 533 karar alındığını belirtmiştir.

Başvuranlar, manevi zarar için Mahkeme tarafından hükmedilen adil tazminat tutarlarını almıştır. Maddi zararlar ise, ödenmesi gereken emekli maaşları artı yasal faiziyle ödenmiştir.

Nihai karar
23/01/2008

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)5

Mahkeme, iş gücü kapasitesinin yeniden değerlendirilmesi sonucunda engellilik ödeneğinin yarıdan fazla azaltılması nedeniyle, iş ile ilgili engelli olan başvuru sahibine aşırı yük bindirilmesini eleştirdi. Bu tür ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 2020 yılında yürürlüğe giren Emeklilik ve Engellilik Sigortası Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, başvuranla benzer durumda olan yararlanıcıların, nihai kararın iptali ve değişiklikten sonraki ayın ilk gününden itibaren önceki engellilik sigortası hakları kapsamında ödenen tutarın ödenmesi talebinde bulunma hakkı tanınmıştır. Yukarıdaki değişiklikten önce, ulusal mahkemeler Avrupa Mahkemesi içtihatlarını dikkate almak üzere içtihatlarını değiştirmişti.

Hükümet, başvuru sahibine Mahkeme tarafından maddi (1992 tarihli Kanun ile 1999 tarihli Kanun arasındaki yardım tutarı farkını temsil eden) ve manevi zararlar için verilen adil tazminatı ödemiştir. Başvuru sahibi 2013 yılında emeklilik koşullarını yerine getirmiştir.

SVN / Krajnc
(38775/14)

Nihai karar tarihi
31/01/2018

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)115

Mahkeme, 1998 tarihli bir kanunda yer alan Slovenya vatandaşlığı kriterine uymadığı gerekçesiyle, o dönemde Slovenya'da daimi ikamet eden Sırp vatandaşı olan başvurucuya yaşlılık aylığı verilmesini reddeden yetkililerin ayrımcı tutumunu eleştirdi. Davanın olayları, benzer ihlalleri önlemek için yasal çerçevenin değiştirilmesinden önce meydana gelmişti. Tüm eski Yugoslav cumhuriyetleri tarafından imzalanan 2004 tarihli Miras Konularına İlişkin Anlaşma ve 2010 tarihli Slovenya Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik ve Slovenya Cumhuriyeti ile Sırbistan Cumhuriyeti Arasında Sosyal Güvenlik Anlaşmasının Uygulanmasına İlişkin İdari Düzenleme Anlaşması, hangi eski cumhuriyetin yaşlılık maaşı verme yükümlülüğü olduğunu belirtmiştir Yetkililer, başvurucunun benzer bir durumun bir daha tekrarlanmayacağı konusunda güvence vermişlerdir; zira özel bir askeri emeklilik fonuna katkı payı ödemiş olan tüm bireyler, artık vatandaşı oldukları devletten veya birden fazla vatandaşlığa sahip olmaları durumunda daimi olarak ikamet ettikleri devletten emekli maaşı alma hakkına sahiptirler.

SVN / Ribac
(57101/10)

Nihai karar tarihi
11/10/2017

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)420

Başvuran ise 2003 yılından itibaren yaşlılık maaşı almaya hak kazanmış ve ayrıca Mahkeme tarafından manevi ve maddi zararlar için verilen adil tazminatı (ayrımcı muameleye maruz kalmazaydı hak kazanacağı elli iki ödenmemiş emeklilik taksitinin tazminatı dahil) almıştır.

1.2. Banka mevduatları

ihlal, başvuranın Devlet Tasarruf Bankası'ndaki mevduatlarının değer kaybını kısmen telafi etmek için tazminatın geç ödenmesinden kaynaklanmıştır. Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, 12/12/2002 tarihinde banka mevduatlarının endekslenmesine ilişkin yeni bir yasa kabul edilmiş ve 26/12/2003 tarihli 575 sayılı Kanun ile Bankacılık Tasarruflarını Garanti Eden özel bir devlet fonu kurulmuştur. 2015 yılında, yetkililer Tasarruf Bankası'na değer kaybına uğrayan tasarrufların tazminatı için 50 milyon MDL (yaklaşık 2,37 milyon Euro) tahsis etmiştir. Mart 2017'de hükümet, Tasarruf Bankası'ndaki bireylerin tasarruflarının endekslenmesi ve ödeme şekline ilişkin bir dizi değişiklik kabul etmiş ve değer kaybına uğrayan tasarrufların ödenmesi için 40 milyon MDL (yaklaşık 1,91 milyon avro) daha tahsis edilmiştir. Ayrıca, bu yükümlülüklerin yerine getirilmesi için düzenli bütçe tahsisatları yapılmaktadır. Tasarruf Bankası'nın tasfiyesinin ardından (2015-2016), tazminat ödemeleri artık Moldova Postası (*Poșta Moldovei*) aracılığıyla yapılmaktadır. Başvuranın durumunda, yetkililer, uğradığı maddi ve manevi zararların tazmini için Mahkeme tarafından hükmedilen adil tazminat tutarını ödemiştir.

MDA / Dolneanu
(17211/03)

13/02/2008 tarihinde
kesinleşen karar

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)413

Sözleşme'nin 46. maddesi uyarınca sistematik bir sorun tespit eden Mahkeme, Sırbistan ve Slovenya hükümetlerinden, başvuranlara ve benzer durumdaki diğer kişilere, Slovenya ve Sırbistan'da merkezi bulunan bankaların Bosna-Hersek şubelerinde yatırılmış "eski" döviz mevduatlarını, kendi vatandaşlarıyla aynı koşullarda geri alabilmeleri için gerekli düzenlemeleri yapmalarını talep etmiştir.

Buna yanıt olarak, Temmuz 2015'te Slovenya makamları, Ljubljanska Banka'nın Saraybosna ve Zagreb şubelerinde tutulan mevduatlar için bir geri ödeme planı getiren bir yasa kabul etti. Sırp makamları da, 2019 yılında değiştirilen 2016 Ališić Uygulama Yasası ile, Sırp bankalarında tutulan mevduatlar için benzer bir geri ödeme planı sağladı. Slovenya Yasası, hakların ve ödenmemiş tasarrufların bakiyesinin doğrulanması için kullanıcı dostu bir prosedür oluşturdu ve bunu yapmakla Slovenya Miras Fonu'nu görevlendirdi. Başvuru süresi 01/12/2015 ile 31/12/2017 tarihleri arasında açıldı. Hak sahipleri, orijinal "eski" döviz tasarruf sahipleri, mirasçıları ve geçerli bir hukuki işlem temelinde gerçek kişiler ile Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nin (SFRY) döviz işlemlerine ilişkin düzenlemeleri kapsamında ödenmemiş "eski" döviz tasarrufları bulunan tüzel kişilerdi. *Hodžić* davasında reddedilebilirlik kararında, Mahkeme geri ödeme planının *Ališić* pilot kararında belirtilen kriterleri karşıladığına hükmetmiştir. Yasa ve geri ödeme planı etkin bir şekilde uygulanmıştır. Bu davanın kapanması, Ljubljanska Banka'nın Saraybosna Şubesi'nde tutulan mevduatların geri ödenmesinden sorumlu olanlar konusunu ele alan davalar da dahil olmak üzere, AİHM'nin diğer davalarda verdiği kararları etkilememektedir. Bu mevduatlar, Bosna Hersek mevzuatı uyarınca kısıtlı özelleştirme hesaplarına aktarılmıştı.

Başvuranlara gelince, Slovenya makamları, bu kararı uygulamak için kabul edilen yasada belirtilen şartlara göre mevduatlarının geri ödenmesini öngören dostane anlaşmalar yapmıştır. Sırbistan'da, 28/12/2016 tarihinde, Sırp bankalarının yurtdışı şubelerinde tutulan "eski" para birimi tasarrufları için bir geri ödeme planı getirmeyi amaçlayan Ališić Uygulama Yasası kabul edilmiştir. *Muratović* davasında reddedilebilirlik kararında, Mahkeme geri ödeme planının *Ališić* pilot kararında belirtilen kriterleri karşıladığına karar vermiştir. 2017 yılında, Hükümet, döviz tasarruflarının ödenmesi hakkının tesisine ilişkin usul hakkında Yönetmeliği kabul etmiştir. Hak sahibi yararlanıcıların, 23/02/2018 tarihine kadar Maliye Bakanlığı Kamu Borçları İdaresi'ne doğrulama başvurusu yapmaları beklenmiştir. Hükümet tarafından bu amaçla kurulan *geçici* komite tarafından bu konuda alınan kararlar, yargı denetimine tabidir. Doğrulama işlemlerinde belirlenen tutar, Şubat 2023'e kadar devlet tahvili şeklinde mevduat sahiplerine geri ödenecektir. Son olarak, geri ödeme planının etkin bir şekilde işleyişini sağlamak için gerekli idari düzenlemeler yapılmış ve özelleştirme sürecinde kullanılan mevduat tutarlarının net bir şekilde belirlenmesi gerekliliği göz önüne alınarak diğer SFRY halef devletleriyle işbirliği düzenlemeleri yapılmıştır. Yasa ve geri ödeme planı etkin bir şekilde uygulanmıştır. Sunulan

SER / Ališić ve Diğerleri
SVN/ Ališić ve Diğerleri
(60642/08)

16/07/2014 tarihli Büyük
Daire kararı

Sırbistan ile ilgili BK nihai
kararı CM/ResDH(2020)184

Slovenya ile ilgili BK nihai
kararı CM/ResDH(2018)111

istatistiksel veriler, başvuruların büyük bir kısmının olumlu sonuçlandığını ve talep edilen tutarların %75'i için geri ödeme emri verildiğini doğrulamaktadır.

Başvuranın maddi olmayan zararı için adil tazminat Sırp makamları tarafından ödenmiş ve Ocak 2020'de maddi tazminat talebinin tamamı faiziyle birlikte geri ödenmiştir.

1.3. Fikri mülkiyet

Başvuranın mülkiyet hakları, İçişleri Bakanlığı'nın başvuran tarafından çekilen ve telif hakkı ile korunan bir fotoğrafı kimlik kartı olarak kullanması ve iç mahkemelerin kendisine uygun tazminat vermeyi reddetmesi nedeniyle ihlal edilmiştir. Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, 1994 tarihli Telif Hakkı ve İlgili Haklar Kanunu, 2011 yılında yeni bir kanunla değiştirilmiş ve mahkemenin ihlalin devamını yasaklayan bir tedbir kararı verebileceği hükmü getirilmiştir. Telif hakkı sahibi, mahkemeden veya diğer yetkili makamlardan haklarının ve ihlalin varlığının tanınmasını, ihlal öncesindeki durumun yeniden tesis edilmesini, eylemlerin durdurulmasını ve uğradığı maddi ve manevi zararların tazminini talep edebilir. 2004 yılında kurulan Devlet Fikri Mülkiyet Ajansı, telif hakkının korunması, kullanılması ve uygulanmasına yönelik politikalar geliştirir ve uygular, telif hakkı ürünlerinin tescili için başvuruları alır ve inceler ve Devlet adına tescil belgeleri düzenler. Devlet Ajansı çerçevesinde faaliyet gösteren Arabuluculuk ve Tahkim Organı ile Temyiz Kurulu, fikri mülkiyet alanındaki uyuşmazlıkların yanı sıra telif hakkı ve ilgili hakların toplu yönetimi alanındaki uyuşmazlıkların yargı dışı çözülmesini sağlar. Ulusal Adalet Enstitüsü, yargıçlar ve adli yardımcılar için, özellikle fikri mülkiyetin korunması ile ilgili konularda, Sözleşme standartlarına ilişkin eğitim faaliyetlerini sürekli olarak yürütmektedir.

Başvuran ile ilgili olarak, kendisi tarafından çekilen fotoğrafın kullanımı 2000 yılında sona ermiştir. İtiraz edilen dava yeniden açılmış ve başvuran lehine karar verilmiştir. Başvurana ayrıca, uğradığı maddi ve manevi zararlar için tazminat ödenmiştir.

MDA / Balan
(2283/12)

Nihai karar tarihi
29/04/2008

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)414

Mahkeme, iç mahkemelerin Türk Patent Enstitüsü Kanunu'nun 31(2) maddesini başvuran şirketin aleyhine haksız bir şekilde geriye dönük olarak uygulayarak, özellikle de tartışmalı mevzuatın daha sonra Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmesi nedeniyle, şirketin ticari marka haklarını elinden aldığını eleştirmiştir. Buna karşılık, Hükümet, itiraz edilen mevzuatın 2008 yılında Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı bulunarak geçersiz ilan edildiğini hatırlatmıştır. Ayrıca, 2016 yılında kabul edilen yeni Sınai Mülkiyet Kanunu ile gazete adı da korunmaya alınmış ve böylece benzer ihlallerin tekrarlanması önlenmiştir. Buna ek olarak, Anayasa Mahkemesi Mart 2018 tarihli kararında (No. 2015/3068), itiraz edilen Patent Enstitüsü Kanunu'nun geriye dönük olarak uygulanmasının, başvuranın adil yargılanma hakkını ihlal ettiğini tespit etmiş ve böylece iç hukuk mevzuatını Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi içtihadına uygun olarak yorumlamıştır.

Başvuran şirkete gelince, yetkililer, Mahkeme tarafından manevi zarar için hükmedilen adil tazminatı ödemiştir. Başvuran, kanunla belirlenen süre içinde, ihtilaflı hukuk davasının yeniden açılmasını talep etmemiştir.

TUR / Kamoy Radyo
Televizyon **Yayınılık** ve
Organizasyon **A.Ş.**
(19965/06)

Nihai karar tarihi
09/09/2019

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)292

1.4. Mülkiyet ve adalete erişim

Mülkiyet haklarını tanıyan kesin kararların denetim incelemesi sürecinde iptal edilmesi sonucunda hukuki kesinlik ilkesini ihlal eden mülkiyet haklarına yönelik müdahalelerin tekrarlanmasını önlemek amacıyla, itiraz edilen denetim incelemesi usulü, Medeni Usul Kanunu'nun 473. maddesi uyarınca 17/05/2001 tarihli ve 8812 sayılı Kanun ile yürürlükten kaldırılmıştır.

Başvuranlar açısından, Mahkeme, mülkün şu anda iyi niyetli bir üçüncü şahıs tarafından işgal edildiği için *restitutio in integrum*'un mümkün olmadığına karar vermiştir. Bu nedenle, başvuranlara uğradıkları maddi ve manevi zararlar için adil tazminat ödenmiştir.

ALB / Vrioni ve *Diğerleri*
(2141/03)

Nihai karar
06/07/2009

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2011)85

Mahkeme, Bulgaristan savcılık makamlarının, başvuran Çek şirketinin bir otelin özelleştirilmesini (çok genel yasal hükümler temelinde) haksız olarak askıya almasını ve başvuranın bu kararları mahkemeye itiraz edememesini eleştirdi. Bu davadaki olgulara göre, itiraz edilen hükümlerden biri (1974 Ceza Kanunu'nun 185§1 maddesi), savcılık makamlarına "işleneceğine inanmak için nedenler bulunan bir suçun önlenmesi için gerekli tedbirleri alma yetkisi" verirken, bu tedbirler arasında "suçun işlenmesinde kullanılması muhtemel araçların geçici olarak el konulması" da yer almaktaydı. Bu hüküm, 2006 Ceza Muhakemesi Kanunu ile yürürlükten kaldırılmış ve yukarıdaki hüküm hariç tutulmuştur. Yetkililer ayrıca, 2007 tarihli Yargı Sistemi Kanunu'nun savcılara, kamu tarafından kovuşturulabilir bir suç veya başka bir yasadışı eylemin işlenebileceğine dair bilgiye sahip olmaları halinde, kanunla öngörülen tüm tedbirleri alma yetkisi verdiğini, ancak bunun tek başına savcıların Mahkeme tarafından eleştirilen tedbirleri emretmeleri için yeterli bir yasal gerekçe olmadığını belirtmiştir. Bu konudaki güvencelere ilişkin çözülmemiş sorular, Uluslararası Ticaret ve Kalkınma Bankası AD ve *Diğerleri v. Bulgaristan* davası bağlamında incelenmiştir.

GRC / Zlinsat, SPOL. S. R.O.
(57785/00)

Nihai karar tarihi
15/09/2006

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)337

Başvuran şirkete gelince, mülkiyeti kendisine iade edilmiş ve yetkililer, mülkiyetin bozulması ve kar kaybı nedeniyle maddi zarar için adil bir tazminat ödemiştir.

Mahkeme, Yüksek Mahkemenin, ana davanın tarafı olmayan başka bir şirketin iddia ettiği ek yasal masrafları başvuran şirkete ödemesini emreden kararının, başvuran şirketin mülkiyet haklarını etkilediği sonucuna varmıştır. Buna karşılık, yetkililer bu ihlalin, Mahkeme'nin de belirttiği gibi, ek kararın kabulüne izin veren ve *kendi başına kesin hüküm* ilkesine aykırı olmayan Medeni Usul Kanunu'nun 250. maddesinin yanlış uygulanmasından kaynaklandığını belirtmiştir. Benzer ihlallerin tekrarını önlemek amacıyla, Nisan 2013'te Yüksek Adalet Mahkemesi, hukuk davalarında olağanüstü kanun yoluna ilişkin 2 sayılı açıklayıcı kararı kabul etmiş ve yeni talepler hakkında karar verilmesini amaçlayan, davanın yeniden görülmesini öngören veya örtülü bir temyiz niteliği taşıyan hukuki gerekçelerin yasak olduğunu açıkça ortaya koymuştur.

MDA / Asito (No. 2)
(39818/06)

Nihai karar tarihi
13/06/2012

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)271

Başvurucu şirkete ayrıca, uğradığı maddi (haksız olarak ödenen tutar) ve manevi zararlar bakımından Mahkeme tarafından hükmedilen adil tatmin ödenmiştir.

Mahkeme, mülkiyeti kamulaştırılan başvuruçunun, kamulaştırma yapan idari makamın yasal temsil masraflarını geri ödemesini ve böylece kamulaştırma tazminatının tutarını %40 oranında azaltmasını talep eden yerel mahkemelerin kararının, başvuruçunun mülkiyetini barış içinde kullanma hakkı ile bağdaşmadığını tespit etmiştir. Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, 2019 yılında Yargıtay, bu karara atıfta bulunarak kamulaştırma işlemlerinde idari vekalet

TUR / Musa Tarhan
(12055/17)

Kararın kesinleşmesi tarihi
18/03/2019

Nihai Karar
CM/ResDH(2020)137

ücretlerinin geri ödenmesine ilişkin içtihadını değiştirmiştir. Bundan böyle, taşınmaz mülk sahipleri kamulaştırma işlemlerinde idari vekalet ücretlerinden sorumlu tutulmayacaktır. Başvuran, yerel mahkemeler tarafından ödemesine hükmedilen yasal masraflar için Mahkeme tarafından verilen adil tazminatı almıştır.

Avrupa Mahkemesi'nin, *Ukrayna-Tyumen* davasında şirketin başlangıç sermayesinin bir kısmı ve *Svitlana Ilchenko* davasında bir garajın, *iyi niyetli* sahiplerinden keyfi olarak el konulması karşılığında tazminat ödenmemesi konusundaki eleştirisine yanıt olarak, 2012 tarihli Devir, Sıkıyönetim veya Olağanüstü Hal Altında Kamulaştırma veya El Koyma Kanunu ile 2009 tarihli Sosyal İhtiyaçlar için Özel Arazi Parsellerinin ve Diğer Gayrimenkullerin Kamulaştırılması Kanunu, mülkiyetin kamulaştırılması için tazminat sağlanmasına yönelik yeterli yasal güvenceler getirmiştir. Ayrıca, devlet memurları ve mahkemelerin hukuka aykırı eylemleri için tazminat, kolluk görevlileri/kurumları, savcılık ve mahkemelerin hukuka aykırı eylemlerinden kaynaklanan zararların tazminine ilişkin yasa ile sağlanmaktadır ve bu yasa, mülkiyetin hukuka aykırı olarak el konulmasını da kapsamaktadır. Yetkililer ayrıca, bu tazminat mekanizmalarının AİHS'ye uygun şekilde uygulandığını ve etkili bir hukuk yolunun mevcut olduğunu gösteren iç hukuk mahkemelerinin kararlarına ilişkin içtihat örnekleri de sunmuştur. Başvuranlara, Mahkeme tarafından maddi zarar (*Ukrayna-Tyumen* davası) ve maddi ve manevi zarar (*Svitlana Ilchenko* davası) için verilen adil tazminat ödenmiştir.

UKR / *Ukrayna-Tyumen*
(22603/02)

Nihai karar tarihi
04/07/2019

Adil tazminat kararı
04/10/2010 tarihinde
kesinleşmiştir

UKR / *Svitlana Ilchenko*
(47166/09)

Nihai kararlar
04/10/2019

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)183

1.4.1. Tazminat ödenmesine ilişkin yargı kararlarının icrası

Sırp Cumhuriyeti'nin (RS) genel yükümlülüklerine ilişkin belirli meblağların ödenmesini emreden nihai iç hukuk kararlarının uygulanmaması veya gecikmeli uygulanması sorununu çözmek amacıyla, 2009 yılında, itiraz edilen 2004 İç Hukuk Kanunu, RS'nin genel yükümlülüklerinin, tam olarak uygulanana kadar tahakkuk eden ilgili gecikme faizi ile birlikte nakit olarak ödenmesi için değiştirilmiştir. Ayrıca, 2012 Yurtiçi Borç Kanunu, RS'nin iç borçla ilgili yükümlülüklerinin nakit olarak veya tahvil ihracı yoluyla yerine getirilmesini öngörmektedir. Maliye Bakanlığı'na kayıtlı kararların, kayıt tarihlerine göre 2012'den itibaren beş yıl içinde icra edilmesi öngörülmektedir. Bireysel tedbirler açısından, itiraz edilen tüm iç hukuk işlemleri icra edilmiş ve başvuranlara adil tazminat ödenmiştir.

BIH / *Momić ve Diğerleri*
(1441/07)

Nihai karar
08/07/2014

BIH / *Milinković*
(21175/13)

Nihai karar
08/07/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)29

1.4.2. Savaş tazminatı kararlarının icrası

Mahkeme, yetkililerin, ortaya çıkan kamu borcunun büyüklüğü nedeniyle bir dizi nihai kararın icrasının yasal olarak askıya alınması nedeniyle, savaş tazminatı olarak belirli meblağların ödenmesini emreden nihai iç hukuk kararlarını icra etmediklerini tespit etmiştir. Buna yanıt olarak, Bosna Hersek Federasyonu Parlamentosu ("FBH") İç Borç Yasası'nda değişiklikler kabul etmiş ve Hükümet 2011 yılında Savaşla İlgili Taleplere İlişkin Nihai Kararların Yerine Getirilmesi

BIH / *Čolić ve Diğerleri*
(1218/07)

Nihai karar tarihi
28/06/2010

Nihai BK Kararı

Hakkında Karar'ı kabul etmiştir. 2017 yılında, FBH Maliye Bakanlığı 341 nihai iç yargı kararını kayda geçirdi. Yetkililer gerekli fonları temin etti ve yukarıda belirtilen mekanizma ve yasal çerçeveye uygun olarak borçların ödenmesini sağladı. Sırp Cumhuriyeti Ulusal Meclisi, 2012 İç Borç Yasasını kabul etti ve Hükümet, savaş tazminatlarının ödenmesine ilişkin 2012 uzlaşma planını uygulamaya koydu. 2016 yılında, Sırp Cumhuriyeti Maliye Bakanı yeni bir ödeme planı yayınladı. Bu plan, 2016 yılından itibaren 13 yıl içinde savaş tazminatlarının nakit olarak ödenmesini emreden kesinleşmiş kararların uygulanmasını öngörüyordu. Nakit ödeme planı, taleplerinin devlet tahvili planı yoluyla ödenmesini kabul etmeyen alacaklılara sunuldu. Yürürlükteki kararların uygulanması, belirlenen yasal çerçeve şartları altında devam edecekti. Bireysel tedbirler açısından, bu dokuz davadan altısında, manevi zararlar için adil tazminat hükmü verilmiş ve ödenmiştir. Tüm iç hukuk kararları uygulanmıştır.

[CM/ResDH\(2018\)116](#)

2. MÜLKİYETTEN YOKSUN BIRAKMA

2.1 Devletleştirme ve kamulaştırma bağlamında iade

Yasalarla değil, sadece hükümet kararnameleriyle öngörülen koşullarda mülkiyet haklarının yoksun bırakılmasına ve uygulanamaz yasal kurallara dayanan iç mahkemeler tarafından emredilen, öngörülemez ve keyfi konut kullanım hakkının feshine yanıt olarak, Ermenistan Anayasa Mahkemesi Medeni Kanun ve Arazi Kanunu'nun çeşitli maddelerini anayasal açıdan incelemiş ve bu yasal hükümlerin mülkiyet haklarının anayasal olarak korunmasını garanti etmediğini tespit etmiştir. Ayrıca, 27/11/2006 tarihinde, Toplum ve Devletin ihtiyaçları için Kamulaştırma Hakkında yeni bir yasa kabul edilmiştir. Bu yasa, kamulaştırma prosedürünün tamamını düzenlemekte ve mülkiyet haklarının – hem mülkiyet hakkı hem de konut kullanım hakkı – korunması için öngörülebilir, erişilebilir ve kesin bir yasal çerçeve sağlamaktadır. Bu kanuna göre, mülkiyetin elinden alınması, kamu yararına dayalı olmalı, kanunla belirlenen prosedüre uygun olarak gerçekleştirilmeli ve yeterli tazminat ödenmelidir. Kamulaştırma Kanunu'nu uygulayan yerel mahkemeler, konut kullanma hakkına sahip kişilerin ihlal edilen haklarını, onlara yeterli tazminat ödenerek iade etmiştir. Başvuranlara, uğradıkları maddi zarar için verilen adil tazminat ödenmiştir. Bu gruptaki dokuz davadan birinde (*Tunyan ve Diğerleri*), başvuranlar Yargıtay'a temyiz başvurusunda bulunmuş ve dava 2014 yılının Mayıs ayında alt mahkemeye sevk edilmiştir.

ARM / Minasyan ve
Semerjyan (grup)
(27651/05)

Nihai karar tarihi
23/09/2009

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2015)191

Mahkemenin, idare ve mahkemelerin mülk kullanımına getirdiği kısıtlamalar nedeniyle başvuruçunun mülkiyet haklarının ihlal edildiği ve bunun sonucunda başvuruçunun mülkünü bölüp çocuklarına bağışlamasının imkansız hale geldiği yönündeki bulgusuna yanıt olarak, 2006 yılında Toplum ve Devletin ihtiyaçları için Kamulaştırma Kanunu kabul edilmiş ve bu kanunla kamulaştırma prosedürünün tamamı, özellikle aşağıdaki hususlar düzenlenmiştir: kamulaştırma koşulları; kamulaştırmaya tabi mülk türleri; tazminat; kamulaştırmaya ilişkin karar veren adli işlemler; mal sahibinin hakları ve garantileri. Bu kanunla öngörülen genel güvencelerin yanı sıra, kamulaştırmaya tabi mülkün sahibi, mülkü kamulaştırılmadan veya kamulaştırmadan doğan haklar tescil edilmeden önce mülkünü elinde bulundurma, kullanma ve elden çıkarma hakkına sahiptir.

ARM / Safaryan
(576/06)

Nihai karar
21/04/2016

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)133

Maddi olmayan zararlar için adil tazminat, yeni koşullar nedeniyle itiraz edilen davanın yeniden açılmasını talep etmeyen başvuru sahibine ödenmiştir.

Mahkeme, 1994 yılında ulusal kültür mirası olarak sınıflandırılan başvuranların evinin iadesini emreden bir iç hukuk mahkemesi kararının, Parlamento tarafından on iki yıldan fazla bir süre boyunca uygulanan moratoryum nedeniyle uygulanmamasını eleştiren bir karar vermiş, bunun üzerine başvuranlar evle ilgili bir *rei vindicatio* davası ve mülklerini kullanamamaları nedeniyle tazminat davası açmışlardır.

BGR / Debelianovi
(61951/00)

Nihai karar
29/06/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)98

Bu talepler 2012 yılında kabul edilmiş ve belediye başkanının kararıyla 2013 yılında konutun mülkiyeti hukuken devredilmiş; fiilî olarak zilyetliğin devri ise 07/08/2013 tarihinde gerçekleşmiştir. Benzer ihlallerin tekrarını önlemek amacıyla, 2009 tarihli Kültürel Miras Kanunu, kültürel anıt olarak kabul edilen taşınmazların iadesine ilişkin moratoryumu

kaldırmıştır. Söz konusu Kanun ayrıca ilgili maliklerin haklarını ve bakım yükümlülüklerini ayrıntılı biçimde düzenlemektedir.

Yargıtay'ın, 1992 tarihli Mülkiyet İadesi Kanunu uyarınca, 1966 yılında kamulaştırılan ve istimlak edilen başvuruların gayrimenkullerinin iadesini emreden Yüksek İdare Mahkemesi'nin nihai kararını uygulamaması, başvuruların mülkiyet haklarını ihlal etmiştir. Buna karşılık, yetkililer, iade işlemleriyle ilgili yargı kararlarının *kesinliği* konusunda 14/01/2013 tarihli yeni yorum kararının kabul edilmesiyle Yüksek Mahkeme'nin önceki içtihadının değiştiğini belirtmiştir. Yerel mahkemelerin daha yeni içtihatları, 1992 tarihli Mülkiyet İadesi Kanunu uyarınca kamulaştırılmış mülklerin kamulaştırılmasını iptal eden mahkeme kararlarının yasallığına ilişkin hukuk davalarında dolaylı yargı denetiminin artık mümkün olmadığını teyit etmiştir. Başvurular, uğradıkları manevi zarar için maddi tazminat, masraf ve harcamaların geri ödenmesi ve maddi zarar için 462.000 avro tutarında bir meblağ aldılar. Bu meblağ, miras paylarına göre başvurular arasında dağıtıldı.

BGR / Chengelyan ve
Diğerleri
(47405/07)

Kararlar *kesinleşmiştir*
21/07/2016 ve 23/02/2008

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)218

Mahkeme, başvuranın kamulaştırılan arazisinin yeniden tahsisi için talep edilen geri satın alma bedelinin, kamulaştırma için aldığı tazminatla karşılaştırıldığında makul olmayan derecede yüksek olduğunu eleştirdi. Yıllık ortalama tüketici fiyat endeksine göre fiyatların otomatik olarak yeniden ayarlanmasıyla ortaya çıkan bu duruma yanıt olarak, yetkililer 4070/2012 sayılı Kanun ile itiraz edilen hükmü değiştirdiler. Bu hüküm, mülkün değerini belirlemek için bağımsız uzmanların, komşu veya benzer arazilerin değeri ve arazinin kullanımı/işletilmesinden elde edilebilecek gelir gibi unsurları dikkate alması gerektiğini öngörüyordu. Devlet ile ilgili taraf arasında tazminat miktarı konusunda anlaşmazlık olması durumunda, ilgili kararlara karşı itirazlar, yıllık ortalama tüketici fiyat endeksi kriterini uygulamak zorunda olmadan uyumsuzluğu karara bağlayabilecek olan hukuk mahkemelerine yapılabilir. Böylece, yeni hesaplama yöntemi Mahkeme tarafından formüle edilen kriterlerle uyumludur.

GRC / Kanaginis
(27662/09)

Kararlar *kesinleşmiştir*
27/01/2017 ve 08/06/2018

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)91

Başvuranın mülkiyetinden mahrum bırakıldığı dikkate alınarak, Mahkeme başvuranın tüm zararları için maddi tazminat ödenmesine karar vermiştir. Başvuran, Mahkeme kararının kesinleşmesinden itibaren 90 gün içinde Danıştay nezdinde davanın yeniden görülmesini talep edebilirdi, ancak bunu yapmamıştır.

Bu davadaki ihlal, tapu sicilindeki bir yanlışlık ve yetkililerin bir çözüm bulmak için harekete geçmemesi nedeniyle, başvuru hak sahibi olduğu bir arsayı kullanmasını veya elden çıkarmasını engellemiştir. Başvurucu, daha önce sosyalist bir "kolektif çiftlik"e dahil edilmiş bir arsanın tapusuna sahipti. Daha sonra yapılan toprak reformu kapsamında, daha önce kolektif çiftliklere devredilen arsalar, bu arsaların mülkiyet hakkına sahip olanlara veya onların haleflerine yeniden dağıtılmak üzere ayrılmıştır. Tapu sicilindeki yanlışlık nedeniyle, yeniden dağıtım sırasında başvuru sahibine aslında var olmayan bir arsa verilmiştir. Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, 1996 yılında yeni dijital kadastro haritaları oluşturmak üzere başlatılan Ulusal Kadastro Programı 2007 yılı sonunda tamamlanmıştır. Artık Macaristan'ın tüm toprakları için doğru dijital haritalar mevcuttur. Ayrıca, 2012 tarihli Jeodezi ve Haritalama Faaliyetleri Kanunu uyarınca, kadastro haritaları sürekli bakımdan geçirilmekte ve gerektiğinde arazi ölçümlerine dayalı olarak derhal düzeltilmektedir. Arazi tahsis işlemlerine gelince, 2020 tarihli XL sayılı Kanun uyarınca, genel kural olarak, tahsis edilmemiş tüm arsalar 1 Ocak 2021 tarihinden itibaren devlet mülkiyetine geçmiştir. 1 Ocak 2021 tarihine kadar, daha sonra kolektif çiftliğe devredilen bir arsa üzerinde geçmişte mülkiyet hakkı olduğunu kaydettirmiş olan ve karşılığında henüz herhangi bir arazi veya tazminat almamış olan kişiler (veya halefleri), sahip oldukları mülkiyet hakkının değerine orantılı olarak parasal tazminat alma hakkına sahip olacaktır.

HUN / Szkorits
(58171/09)

Nihai karar
16/12/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)83

Bu davalarda Mahkeme, özellikle 1971 tarihli 85 sayılı Kanun uyarınca yerel idari makamlar tarafından resmi kamulaştırma prosedürü olmaksızın arazinin acil olarak işgal edilmesi ve daha sonra kamu işleri nedeniyle mülkün dönüşümü nedeniyle geri alınamaz hale gelmesi şeklinde uygulanan "dolaylı kamulaştırma" uygulamasını eleştirmiştir.

Buna karşılık, yetkililer, itiraz edilen olayların 2001 yılından önce meydana geldiğini ve "dolaylı kamulaştırma" uygulamasının artık mevcut olmadığını belirtmiştir. Kamu yararı gerekçesiyle araziye el konulması, 2011 yılında Kamulaştırmaya İlişkin Birleştirilmiş Metin'in 42bis maddesi ile yeniden düzenlenmiş; bu düzenleme, acele kamulaştırma uygulamasını önemli ölçüde değiştirmiş ve arazi maliklerine sağlanan güvenceleri güçlendirmiştir. Acil durum prosedürü, yalnızca olağanüstü kamu yararı nedenleri olduğunda son çare olarak başlatılır ve ilgili belediyenin Belediye Meclisi tarafından çıkarılacak istimlak kararname, bu kapsamlı ve zorlayıcı nedenleri belirlemelidir. Ayrıca, 2015 ve 2016 yılları arasında, Yargıtay, Yüksek İdare Mahkemesi ve Anayasa Mahkemesi, yasa değişikliğinin Sözleşme ile uyumluluğu açısından uygulanmasını değerlendirmiş ve ulusal mahkemelerin yeni hükümleri mevcut karar ışığında yorumladığı görülmüştür.

Mahkeme tarafından başvuruçuların maddi ve manevi zararlarını kapsayan adil tazminat, yetkililer tarafından ödenmiştir.

ITA / Belvedere Alberghiera
S.R.L. (127 davadan **oluşan**
grup)
(31524/96)

Kararlar **kesinleşmiştir**
30/08/2000 ve 30/01/2004

Geçici Karar
CM/ResDH(2007)3

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)138

Mahkeme, Ulusal Karayolları İdaresi'nin kamulaştırma prosedürü uygulamadan ve tazminat ödemedi kamu yararı için bir arsa parçasını geri dönülmez bir şekilde işgal etmesinin, başvuruçunun mülkiyet haklarını ihlal ettiğine karar vermiştir. Buna karşılık, yetkililer kamulaştırma prosedürünün artık 255/2010 sayılı Kanun ile düzenlendiğini ve benzer durumlarda resmi kamulaştırma işlemlerinin yürütüleceğini bildirmiştir. Ayrıca, bu kanuna göre, mülk kamu işlerinden sadece geçici olarak etkileniyorsa, etkilenen arazi ile ilgili kira sözleşmeleri inşaatçı ile malik arasında yapılabilir.

Başvuranla ilgili olarak, tüm zararlar için adil tazminat yetkililer tarafından ödenmiştir.

ROM / Vergu
(8209/06)

Nihai karar
22/02/2012

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)243

Mahkeme, başvuranın vefat etmiş akrabalarına ait arazinin kamulaştırılması karşılığında tazminat elde edememelerine yol açan şekilde, yetkililerin kamulaştırma sürecini malikler veya mirasçıları ya da temsilcilerine tespit edip bildirmedeki başarısızlığını eleştirmiştir. İhtilaf konusu kamulaştırma işlemleri, daha sonra 1983 tarihli Kamulaştırma Kanunu ile yürürlükten kaldırılan 1956 tarihli eski Kamulaştırma Kanunu uyarınca gerçekleştirilmiştir. 2001 yılında 1983 tarihli Kamulaştırma Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, kamulaştırmalara ilişkin tebligat ve ilan hükümlerinin benzer ihlallerin tekrarını önlemesi amaçlanmıştır. Ayrıca, 2011 yılında Tebligat Kanunu'nda yapılan değişiklikler, taşınmaz mülkiyetine ilişkin uyuşmazlıklarda usulüne uygun tebligat ve ilanlara dair prosedürel gereklilikleri açıklığa kavuşturmuştur. Son olarak, Anayasa Mahkemesi kamulaştırma işlemlerinde tebligat yükümlülüklerine ilişkin içtihadını değiştirerek, yurt içi ve yurt dışı adreslerin tespiti için yeterli araştırma yapılmaksızın gerçekleştirilen ilan yoluyla tebligatların hukuki güvenlik ve belirlilik ilkelerini ihlal ettiğini vurgulamıştır.

Başvuran açısından, yetkililer söz konusu ihlallerin sona ermesini sağlamak ve başvuranın maruz kaldığı olumsuz sonuçları gidermek için tedbirler almıştır.

TUR / Akvardar
(48171/10)

Nihai karar tarihi
04/02/2020

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)180

Bu davadaki ihlal, başvuruçuların, Devletin kamulaştırma yapmaksızın 20 yıldan fazla bir süre boyunca arazilerini kamu yararı amacıyla kullanması karşısında, 1983 tarihli Kamulaştırma Kanunu'nun geriye yürütülmesi nedeniyle mülkiyetlerinin iadesini veya tazminat elde edememelerinden kaynaklanmıştır. Zira söz konusu Kanun tazminat öngören bir usul içermemekte ve iade ya da tazminat talepleri, 20 yıllık kullanım süresinin dolmasıyla zamanaşımına uğramış sayılmaktadır. Benzer ihlallerin tekrarını önlemek amacıyla, Anayasa

TUR / I.R.S. ve Diğerleri
(26338/95)

Kararlar **kesinleşmiştir**
15/12/2004 ve 31/08/2005

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2007)98

Mahkemesi Kamulaştırma Kanunu'nun ilgili hükmünü, uygulanmasının hukuk devleti ilkesi ve Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi gerekleriyle bağdaşmadığı gerekçesiyle Anayasa'ya aykırı bulmuştur. Bunun sonucunda söz konusu hüküm hükümsüz hâle gelmiştir. Mahkeme, hakkaniyete dayanarak başvuruçuların uğradıkları maddi zarar için tazminata hükmetmiştir.

2.2 Mülkiyet kaybı nedeniyle tazminat

Bu davalar, devletin komünist rejim altında kamulaştırılan malları tazmin etmesine olanak tanıyan yeterli bir mekanizmanın bulunmaması ve devlete karşı tazminat ödenmesine veya devletin ya da devlet şirketlerinin aynı yükümlülükler üstlenmesine hükmeden nihai iç hukuk ve idari kararların uygulanmaması ile ilgilidir.

Buna yanıt olarak, taleplerin değerlendirilmesi için bir prosedür öngören ve tüm tazminat taleplerinin ödenmesini karşılamak üzere devlet bütçesinden yeterli kaynakların tahsis edilmesini sağlayan yeni bir tazminat mekanizması oluşturulmuştur. Ayrıca, verilen süreler içinde tazminat kararlarının uygulanmasını izlemek için ulusal bir mekanizma kurulmuştur. Bu mekanizmalar Venedik Komisyonu tarafından olumlu değerlendirilmiş ve Arnavutluk Anayasa Mahkemesi tarafından kabul edilmiştir. Avrupa Mahkemesi, yeni tazminat planının etkinliğini değerlendirmiş ve Mart 2020'de *Beshiri ve Diğerleri* davasında, başvuruçuların tüketmesi gereken etkili bir hukuk yolu olarak bu planı onaylayan bir kabul edilemezlik kararı almıştır.

Ulusal mahkeme kararlarının icra edilmemesi sorununa ilişkin olarak, Arnavutluk Bakanlar Kurulu, 2014 yılında, gecikmiş yükümlülüklerin şeffaf bir şekilde tasfiye edilmesi ve gelecekte bu tür yükümlülüklerin ortaya çıkmasının önlenmesi amacıyla mali disipline riayet edilmesini öngören bir strateji ve eylem planı kabul etmiştir. Hükümet, 2013 yılından önce tahakkuk eden tüm mali yükümlülüklerin yerine getirilmesine öncelik vermiş ve bu hedefi 2015 yılı içinde gerçekleştirmiş, aynı zamanda Maliye ve Ekonomi Bakanlığı'nın devlet yükümlülüklerinin ödenmesinin izlenmesi sürecindeki denetim rolünü güçlendirmiştir. Ayrıca, Maliye ve Ekonomi Bakanlığı'nın 2012 tarihli "Devlet Bütçesinin Uygulanmasına İlişkin 2 Numaralı Direktif"i, mali yönetimi iyileştirmek ve kamu fonlarının kullanımında şeffaflığı artırmak amacıyla kamu kurumlarının uyması gereken kuralları, prosedürleri ve süreleri belirlemiştir. 2018 yılında üç aylık raporlama sistemi getirilmiş ve mali riskleri kontrol altında tutmak amacıyla izleme yapılmaktadır.

Bu önlemlere, nihai yargı kararlarının uygulanmasının etkinliğini artırmayı amaçlayan icra memurluğu hizmetinde kapsamlı bir reform eşlik etmiştir. 2008 yılında icra memurluğu hizmetinin özelleştirilmesinden sonra, 2011 yılında icra memurlarının elektronik yönetim sistemi getirilmiş ve devlet borçları da dahil olmak üzere nihai yargı kararlarının uygulanmasını iyileştirmek amacıyla Adalet Bakanlığı bünyesinde Özel İcra Memurluğu Ofisi kurulmuştur. Ayrıca, Medeni Usul Kanunu'nda (2008-2017) yapılan bir dizi ardışık değişikliklerle daha sıkı usul süreleri getirilmiş ve devlet tarafından finanse edilen kurumların mali yükümlülüklerinin ilgili banka hesaplarına, üçüncü şahıslara ait kredilere ve Devlet Hazinesi hesabına yerine getirilmesi/icra edilmesi öngörülmüştür. Buna ek olarak, 2012 tarihli İdare Mahkemelerinin Teşkilatı Kanunu, mahkeme kararından doğan yükümlülüklerin yerine getirilmemesi durumunda borçlu kurumların başkanlarına yönelik yaptırımlar da öngörmüştür.

2017 yılında, Medeni Usul Kanunu'nda yapılan bir değişiklik, nihai iç kararların (aynı yükümlülükler dahil) icrası için de geçerli olan, aşırı uzun süren yargılama süreçleri için hızlandırıcı ve telafi edici bir hukuk yolu getirilmiştir.

ALB / *Manushaqe Puto ve Diğerleri*
(604/07)

Nihai BK kararı
31/07/2012

Geçici Karar
CM/ResDH(2013)115

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)183

ALB / *Puto ve Diğerleri*
(609/07)

Nihai karar
22/11/2010

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)300

Kabul edilen tedbirlerin nihai adli kararların icrasının etkinliği üzerindeki etkisi ve aşırı uzun icra işlemleri için hızlandırıcı ve telafi edici hukuk yolunun etkinliği ile ilgili özel konular, *Brahimaj* grubu (no. 4801/13) bağlamında incelenmeye devam etmektedir.

Başvurucular bakımından, *Manushaqe Puto ve Diğerleri* kararında, Mahkeme tarafından mülkiyetin değeri ile kullanım kaybını kapsayan maddi zarar ile uğranılan manevi zarar için hükmedilen adil tatmin ödenmiştir. Mahkemenin maddi zarar bakımından adil tatmine hükmetmediği durumlarda ise, nihai iç hukuk kararları icra edilmiştir. *Puto and Others v. Albania* kararında ise, Mahkeme tarafından maddi ve manevi zararlar bakımından hükmedilen tutarlar ödenmiş ve iç hukuk mahkemelerinin kararları icra edilmiştir.

Bu davalar, yetkililerin 1998 yılından önce kamulaştırılan mülklerin tazminatı olarak başvurulara daire veya garaj inşa edip teslim etmemesiyle ilgilidir. Gelecekte benzer ihlallerin yaşanmaması için 1998 yılında mevzuat değişiklikleri yapılmış, kamulaştırma için güvenceler artırılmış ve maddi tazminat öngörülmüştür.

1998 yılından önce yapılan kamulaştırmalarla ilgili olarak, içtihat hukukundaki gelişmelerin ardından, mülkün değeri tazminat kararının verildiği andaki piyasa fiyatı esas alınarak belirlenmektedir. Tazminat ödemesi yapılmaması halinde kamulaştırma kararına itiraz etmek de mümkündür. Nakit tazminatın yanı sıra, eşdeğer değerde bir mülk ile değiştirilmesini talep etmek de mümkündür. Bu amaçla, eski sahiplerin belediye başkanına noter tasdikli bir talepte bulunmaları gerekmektedir. Belediye başkanının reddi, yargı denetimine tabidir.

2004-2006 yıllarında, bazı başvurular kendilerine ait daireleri teslim almıştır. 2007 yılında adil tazminat kararı verildikten sonra, geri kalan başvurular da kendilerine ait daireleri veya parasal tazminatı teslim almıştır. Bazı başvurulara, daireleri kullanamamaktan kaynaklanan maddi ve manevi zararları için Mahkeme tarafından adil tazminat ödenmiştir.

BGR / Kirilova ve *Diğerleri*
(dava grubu)
(42908/98)

Nihai karar tarihi
14/09/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)407

Mahkeme, Sosyal Yardım Merkezi'nin, takas anlaşması kapsamında reşit olmayan başvuru sahiplerinin mülkiyet haklarını korumakta başarısız olduğunu, özellikle de anlaşmayı onaylamadan önce mülklerin gerçek değerini, ailenin özel durumunu ve söz konusu olan çeşitli menfaatleri, özellikle de reşit olmayanların menfaatlerini dikkate almadığını tespit etmiştir. Buna yanıt olarak, yetkililer 2015 tarihli Aile Kanunu uyarınca Sosyal Yardım Merkezlerinin artık çocukların mülkiyetindeki malların elden çıkarılmasına ilişkin konularda yetki sahibi olmadığını bildirmiştir. Bu konular, çocuğun yüksek yararı dikkate alınarak ve davanın tüm ilgili koşulları incelenerek, mahkeme tarafından uzlaşmaz yargılama usulüyle karara bağlanmaktadır. Ayrıca, çocukların mülkiyet haklarıyla ilgili kararlara etkili bir şekilde itiraz edebilmelerini sağlamak amacıyla, Sosyal Politikalar ve Gençlik Bakanlığı tarafından, aileyle ilgili davalarda çocuğun menfaatini temsil etmeye yetkili özel bir bağımsız kurum olan Özel Vasilik Merkezi kurulmuştur. Bu merkezin rolü, ebeveynler de dahil olmak üzere tüm ilgili taraflara karşı çocukların mülkiyet haklarının bağımsız ve tarafsız bir şekilde korunmasını sağlamaktır.

Başvurulara, Mahkeme tarafından verilen maddi tazminat, itiraz edilen anlaşma ile takas edilen mülklerin değer farkını kapsayacak şekilde ödenmiştir.

CRO / S.L. ve J.L. (13712/11)

Nihai karar tarihi
14/09/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)407

Bu davalardaki ihlaller, kamulaştırmanın sonuçlarının genel değerlendirilmesi ve arazi kamulaştırma işlemleri bağlamında tazminatın hesaplanmasıyla ilgili usul eksikliklerinden kaynaklanıyordu. Buna yanıt olarak, Mayıs 2001'de yeni bir Kamulaştırma Kanunu yürürlüğe girmiş ve işlemlerde katı süreler getirilmiştir. Kamulaştırmanın sonuçlarının genel olarak değerlendirilmesi gerekliliği ile ilgili olarak, artık tek bir mahkeme, kamulaştırılan arazinin değeri için ödenecek tazminatın toplam tutarı, arazi değerinin düşmesi nedeniyle ödenecek tazminat, malik statüsünün tanınması, arazi sahibinin yeni yol yapımından elde edeceği faydalar ve yasal masraflar ve harcamalar için ödenecek tutar hakkında karar verme yetkisine sahiptir.

GRC / Azas (dava grubu)
(50824/99)

Nihai karar tarihi
21/05/2003

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2011)217

GRC / Poulimenos ve
Diğerleri

Tazminatın geçici olarak belirlenmesi tek üyeli Temyiz Mahkemesinin yetkisi dahilindeyken, tazminatın nihai olarak belirlenmesi üç üyeli Temyiz Mahkemesinin yetkisi dahilindedir. İkincisinin kararı temyize götürülebilir. Yargıtay'ın çeşitli kararlarında (2004'ten günümüze kadar) içtihat hukuku, özellikle gecikme durumlarında ek tazminat ve çalışmalar nedeniyle kamulaştırılmayan mülklerin değer kaybı için özel tazminat ödenmesi olasılığı konusunda Avrupa Mahkemesi'nin gerekliliklerine uyum sağlamıştır. *Zizitis v. Yunanistan* davasında (52283/08, 04/10/2011) verdiği kararda, Mahkeme, Yargıtay'ın 10-11-2004 sayılı kararıyla Azas davasında belirlenen Mahkeme'nin gerekliliklerine uyduğunu dikkate alarak başvuruyu reddetmiştir. 2/2015 sayılı kararında Yargıtay Genel Kurulu, "Temyiz Mahkemesinin itiraz edilen kararı iptal edilirse, dava Temyiz Mahkemesine geri gönderilir ve Temyiz Mahkemesi, davanın yeniden görülmesi sırasında, yani Yargıtay tarafından verilen ilk kararın iptal edilmesinden sonraki duruşmada, kamulaştırılan mülkün değerine göre nihai tazminatı hesaplamakla yükümlüdür.

Başvuranlara gelince, taleplerini sunanlara maddi ve manevi zararlar için adil bir tazminat ödenmiştir. Bazı başvuranlara, arazilerinin bölünmesinden sonra kamulaştırılmayan kısımlarına inşaat yapmanın imkansızlığı nedeniyle yerel mahkemeler tarafından tazminat ödenmiştir.

(41230/12)

Nihai karar
14/09/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)327

Mahkeme, başvuran şirketin mülkiyet haklarının, başvuranlar lehine karar veren ve Devletin önemli bir borcu olduğunu kabul eden önceki bir tahkim kararını iptal eden 1701/1987 sayılı yasa gibi bir yasal tedbirle ihlal edildiğine karar vermiştir.

Mahkeme, Sözleşme ihlallerini tespit ettikten sonra, başvurularda uğranılan maddi zarar kapsayan önemli miktarda adil tatmine de hükmetmiştir. Bu kararın icrası, esas itibarıyla hükmedilen adil tatminin ödenmesine odaklanmıştır. Hükmedilen adil tatmin tutarının yüksekliği ve Yunanistan'daki ekonomik sorunlar nedeniyle ödemenin derhâl ve tamamen yapılamaması karşısında, yetkililer 1996 yılından itibaren beş yıllık taksitler hâlinde ve muhtemelen devlet tahvilleri yoluyla ödeme yapılmasını öngörmüştür. Bakanlar Komitesi'nin 564. toplantısında (Nisan-Mayıs 1996), Temsilciler, Yunanistan'ın önerilerinin Mahkeme kararına uygun olmadığı ve Bakanlar Komitesi tarafından onaylanabilecek bir dostane çözüm teşkil etmediği sonucuna varmıştır. 581. toplantıda (Ocak 1997), Temsilciler, Yunan makamlarının Mahkeme kararına uygun bir çözüm bulunduğunu bildirmemesi hâlinde kabul edilecek bir karar taslağı hazırlamıştır. Bu taslak kararda, Hükümetin Mahkeme kararını icra etmeyi reddetmesinin, uluslararası yükümlülüklerine ve insan haklarının kolektif güvencesine açık bir saygısızlık teşkil ettiği ve bu tutumun Avrupa Konseyi Statüsü'nün, özellikle 8. maddesi ışığında değerlendirilmesi gerektiği ifade edilmiştir. 585. toplantıda (Mart 1997) ise Yunanistan, gecikme faizi dâhil olmak üzere ödemenin 17/01/1997 tarihinde yapıldığını Bakanlar Komitesi'ne bildirmiştir.

GRC / Stran Greek
Refineries ve Stratis
Andreadis
(13427/87)

Karar
09/12/1994

Nihai BK Kararı
DH(97)184

Mahkeme, kamulaştırma karşılığında tazminata hükmeden kesinleşmiş bir kararın icrasındaki gecikme nedeniyle bir kanunun geriye yürütülmesini eleştirmiş; bu durumun yeni bir vergi rejiminin uygulanmasına yol açarak başvuruçular bakımından bir vergi yükümlülüğü doğurduğunu ve/veya aşırı bir külfet oluşturduğunu belirtmiştir. Bu karardaki tespitlere atıfla, Yargıtay 1429/2013 sayılı kararında, idare tarafından kamulaştırma tazminatının gecikmeli ödenmesinin, 413/91 sayılı Kanun ile getirilen daha aleyhe vergilendirme rejiminin uygulanmasına yol açamayacağı sonucuna varmıştır.

Başvuranlarla ilgili olarak, *Di Belmonte* davasında Mahkeme, başvuranın mirasçısına maddi zarar için 1.100.000 Euro, ayrıca manevi zarar ve yasal masraflar için tazminat ödenmesine karar vermiştir. *Plalam SPA* davasında Mahkeme, başvuran şirkete uğradığı maddi zarar için 1.900.000 Euro tutarında adil tazminat ödenmesine karar vermiştir.

ITA / Di Belmonte (I)
(72638/01)

Nihai karar
16/06/2010

ITA / Plalam SPA
(16021/02)

Kesin karar
18/08/2010

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)80

Mahkeme, kamulaştırma tazminatını piyasa değerinin yarısından az bir miktara indiren ve vergilendiren bir hükmün geriye dönük olarak uygulanması sonucunda, kamulaştırılan araziler için ödenen tazminatın yetersiz olması nedeniyle mülkiyet haklarının ihlal edildiğine karar vermiştir. Buna karşılık, 2007 yılında İtalya Anayasa Mahkemesi, 1992 tarihli yasanın itiraz edilen hükümlerini anayasaya aykırı ilan etmiştir. 2008 Bütçe Kanunu, kamulaştırma ile ilgili Konsolide Metni değiştirerek, gayrimenkul kamulaştırma tazminatının mülkün piyasa değeri düzeyinde sabitlenmesi gerektiğini öngörmüştür. Kamulaştırma, ekonomik, sosyal veya siyasi reform hedefleri doğrultusunda gerçekleştiriliyorsa, tazminat %25 oranında azaltılabilir. Söz konusu hüküm, kamulaştırma tazminatının kabul edildiği veya kesin olarak belirlendiği davalar hariç, tüm bekleyen davalara uygulanır. Yargıtay, içtihatlarında bu tazminat kriterinin uygulanmasını teyit etmiştir.

Başvuranlara, maddi ve manevi zararlar için adil bir tazminat ödenmiştir. Maddi zararların tutarı ile ilgili olarak, Mahkeme "kamulaştırma anındaki mülkün değeri ile ulusal düzeyde elde edilen tutar arasındaki farka, endeksleme ve faizlerin eklenmesiyle elde edilen tutarı" tazminat olarak belirlemiştir.

ITA / Sarnelli
(37637/05)

Kesin karar
16/06/2010

ITA / Matteoni
(65687/01)

Kesin karar
18/08/2010

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2010)100

Mahkeme, Yüksek Konsey'in 1940 yılında belirlenen mülk değerlerinin tespitine izin veren kararı uyarınca, mülkün kadastro değeri ile başvuruların kamulaştırılan mülk için aldıkları tazminat tutarı arasındaki önemli farkı eleştirdi. Buna karşılık, yetkililer, başvuruların kamulaştırılmasının Letonya'da karmaşık ve kapsamlı bir uzun vadeli toprak reformunun parçası olarak gerçekleştirildiğini belirtti. 01/01/2011 tarihinde, kamu ihtiyaçları için gayrimenkullerin kamulaştırılmasına ilişkin yasa yürürlüğe girmiş ve toprak reformu sırasında geçerli olan geçici mevzuatın yerini almıştır. Yeni yasa, gayrimenkullerin kamulaştırılması için şeffaf, kesin ve uzun vadeli bir yasal dayanak ve sistem oluşturmuş ve, *diğer hususların yanı sıra*, devlet ile malik arasında dostane uzlaşma imkânları ve piyasa değerine dayalı tazminat hesaplaması, malikin değerlendirme sürecine katılımı ve tarafların anlaşamadığı durumlarda tazminat tutarının yargı denetimi gibi usul güvencelerini sağlayan özel bir yasa temelinde "zorunlu" kamulaştırma imkânları öngörmüştür.

Başvuranlara, Mahkeme tarafından hükmedilen adil tazminat tutarı ödenmiştir.

LVA / Vistins ve
Perepjolkins
(71243/01)

Nihai karar tarihi
25/10/2012

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2015)138

Mahkeme, İkinci Dünya Savaşı'nın ardından sınır değişiklikleri sonucunda Bug Nehri'nin ötesinde terk edilen mülkler için tazminat hakkını uygulamaya koyacak etkili bir mekanizmanın bulunmaması konusunda sistematik bir sorun tespit etti. Bu sorunun çözümü amacıyla, Anayasa Mahkemesi 2004 yılında, Polonya Devleti'nin mevcut sınırları dışında bırakılan taşınmazların değerinin mahsup edilmesine ilişkin 2003 tarihli Kanun'un bazı hükümlerini Anayasa'ya aykırı bulmuştur. 2005 yılında yapılan yasal reformun ardından, davacı, Bug Nehri'nin ötesinde terk edilen mülklerin tazminatının hesaplanma yöntemini, ya orijinal mülkün endeksli değerinin açık artırma yoluyla satın alınan devlet mülkünün satış fiyatıyla dengelenmesi ya da Tazminat Fonu tarafından nakit ödeme yapılması şeklinde seçebilirdi. Devlet Hazinesi Bakanlığı ile Ulusal Mülkiyet Bankası arasında tazminat ödemesinin koşullarına ilişkin düzenlemeler yapılmıştır. 2008 yılının başı itibarıyla, bireysel taleplere ilişkin bilgilerin yerel kayıtlardan Devlet Hazinesi Bakanlığı tarafından tutulan merkezi sicile ve oradan da tazminat ödemesini gerçekleştiren Ulusal Mülkiyet Bankası'na aktarılmasını sağlayan veri işleme sistemi tamamen işler hâle gelmiştir. Genel olarak, 19.000'den fazla hak sahibi yeni tazminat mekanizmasından yararlanabilmiştir. Devlete ait taşınmazların açık artırma yoluyla satışından tazminat elde edilmesi imkânı da geliştirilmiştir. Açık artırmaya tahsis edilen taşınmaz stokunda önemli ölçüde artış sağlanmıştır. Ayrıca, hak sahipleri, yeni tazminat mekanizmasının yürürlüğe girmesinden önce ulusal mevzuatın hatalı uygulanması nedeniyle uğradıkları maddi ve/veya manevi zararlar

POL / Broniowski
(31443/96)

Nihai karar
25/10/2012

Ara Karar ResDH(2005)58

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2009)89

bakımından Medeni Kanun hükümleri uyarınca iç hukuk mahkemeleri önünde tazminat talebinde bulunabilmişlerdir.

Başvuranla ilgili olarak, maddi ve manevi zararlar için toplu bir tazminat tutarı dostane bir uzlaşma ile kararlaştırılmış ve ödenmiştir.

Başvuranın mülkiyet hakları, orijinal mülkiyet tapusunun iptal edilmesi ve tazminat ödenmeden mülkün kullanım hakkına sahip bir vakfın adına tescil edilmesi ile ihlal edilmiştir. Gelecekte benzer ihlallerin yaşanmaması için, 2008 yılında yeni bir Vakıflar Kanunu (No. 5767) kabul edilmiş, bu kanun vakıfların mülk edinmesine izin vermiş ve mülkün kaybı durumunda tazminat ödenmesini ve mülkün iadesi için iç hukuk yollarına başvurulmasını öngörmüştür. Ayrıca, 2012 yılında Sözleşme'nin ihlal edildiği iddiasıyla anayasa şikayetinde bulunma imkanı getirilmiştir. Başvuranla ilgili olarak, Mahkeme'nin kararında belirtildiği üzere, mülkün orijinal tapusu tapu siciline yeniden kaydedilmiştir. Ayrıca, başvuranın uğradığı manevi zarar için adil bir tazminat ödenmiştir.

TUR / Fener Rum **Patrikliği**
(Patriarcat Œcuménique)
(14340/05)

Nihai karar tarihi
08/10/2008

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)152

3. MÜLKİYETİN KULLANIMININ DENETİMİ

3.1 Kiracılık İlişkileri

Bu davalarda Mahkeme, 1995 tarihli Bazı Mülklerin Geçici Olarak Devralınması Hakkında Kanun uyarınca devralınan dairelerin geçici olarak işgal edenlere alternatif konaklama imkânı sağlanmaması ve işgalcilerin tahliyesi ile dairelerin kullanılamaması nedeniyle tatmin edici bir tazminat alınamaması nedeniyle, başvuruların uzun süre dairelerini geri alamamalarını eleştirmiştir. Bu tür ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, yetkililer 17 yıllık bir süre boyunca geçici olarak daireleri işgal edenlere alternatif konaklama imkânı sağlamak için önemli miktarda mali kaynak (yaklaşık 76 milyon avro) ayırmış ve böylece ilgili mülklerin sahiplerine geri verilmesi için gerekli koşulları yaratmıştır. Mülkiyetin elinden alınmasından kaynaklanan zararların tazminine ilişkin olarak, Anayasa Mahkemesi ve Yargıtay içtihatlarını değiştirerek, yerel mahkemelerin öncelikle mülk sahiplerinin mülkleri başkalarına tahsis edilirken aşırı bir yükü üstlenmek zorunda kalıp kalmadıklarını değerlendirmeleri gerektiğini belirtmiştir. Anayasa Mahkemesi, tazminat tutarının her davanın koşullarına bağlı olarak mülkün piyasa değeri ile ilişkili olarak hesaplanması gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, ikincil mevzuatta belirtilen oranlar, davanın koşulları gerektiriyorsa, daha yüksek tazminat verilmesini hiçbir şekilde engellememelidir. Başvuranlar ise mülklerinin mülkiyetini geri kazanmış ve uğradıkları maddi ve manevi zararların adil bir şekilde tazminini almışlardır.

CRO / *Radanović* (dava grubu)
(9056/02)

Nihai karar tarihi
21/03/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)238

Mahkeme, 1 Ocak 2002 ile 31 Aralık 2006 tarihleri arasında kira kontrolüne ilişkin ulusal düzenlemenin yasal dayanağı bulunmadığını ve bu nedenle konut sahiplerinin haklarını ihlal ettiğini, çünkü dört yıldan fazla bir süre boyunca kira artışını engellediğini tespit etmiştir. Bu durumu aşmak için, tek taraflı kira artışlarına ilişkin 107/2006 sayılı Kanun Mart 2006'da yürürlüğe girmiş ve daire sahipleri ile kiracılarının çelişen haklarının korunması arasında denge ilkesini getirmiştir. Tek taraflı kira artışları 01/01/2007 tarihinden itibaren izin verilmiş ve deregülasyon süreci 31/12/2012 tarihinde sona ermiştir. Bu arada, Mayıs 2011'de Medeni Kanun, ev sahiplerinin konumunu önemli ölçüde güçlendirmek, ancak aynı zamanda kira bedeli konusunda anlaşmazlık olması durumunda ev sahipleri ve kiracıların mahkemeye başvurma imkânı sağlamak amacıyla değiştirilmiştir. Bu değişiklikte getirilen liberal unsurlar, tarafların yıllık kira artışında anlaşmasına olanak tanıyan ve Ocak 2014'te yürürlüğe giren yeni Medeni Kanun ile korunmuş ve daha da geliştirilmiştir. Taraflar anlaşamazsa, ev sahibi, belirli bir yerde uygulanan kira düzeyine kadar yıllık kira artışı önerebilir. Kiracı bu artışa iki ay içinde kabul etmezse, ev sahibi kira artışını talep etmek için mahkemeye başvuruda bulunabilir. Başvuranlara gelince, 2015 yılında varılan dostane uzlaşma şartları kapsamında mutabık kalınan tutarlar ile maddi ve manevi zararlar için adil tazminat ödenmiştir.

CZE / *R & L, S.R.O. ve Diğerleri*
(37926/05)

Nihai karar tarihi
03/10/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)178

Mahkeme, pilot kararında, ev sahiplerinin haklarına kısıtlamalar getiren ulusal konut mevzuatının işlevsizliği ve ev sahiplerinin mülklerinin bakımından kaynaklanan zararlarını telafi etmelerini sağlayacak bir prosedür veya mekanizmanın bulunmaması gibi sistemik sorunları eleştirdi. Yetkililer, ev sahipleri ile kiracılar arasındaki ilişkileri etkileyen bir dizi reformu kabul etti ve ev sahiplerinin mülklerinin bakımından kaynaklanan zararlarını telafi etmelerini sağlayan

POL / *Hutten-Czapska*
(35014/97)

Büyük Daire Kararı
15/02/2006

Nihai BK Kararı

CM/ResDH(2016)259

bir tazminat mekanizması getirmeyi planladı. Ulusal konut mevzuatına gelince, Anayasa Mahkemesi'nin (AM) 19/04/2005 tarihli kararının ardından, mevcut kira kontrol düzenlemeleri Mayıs 2005 itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır. Anayasa Mahkemesinin 29 Haziran 2005 tarihinde Parlamento'ya sunduğu tavsiyeler, 2001 tarihli Kiracıların Haklarının Korunması, Belediyelerin Konut Kaynakları ve Medeni Kanun'a ilişkin kanunlarda Aralık 2006'da yapılan ve 1 Ocak 2007'de yürürlüğe giren değişikliklerde de dikkate alınmıştır. Bu değişiklikler, kiralanan mülkün bakımı için yapılan harcamaların açık bir şekilde tanımlanmasını sağlamış ve bu harcamaların kira bedeli ile karşılanması gerektiğine dair bir kural getirmiştir. Ayrıca, 2006 ile 2011 yılları arasında kabul edilen reformlar, kira artışlarının şeffaflığının izlenmesi olanağının yanı sıra, tamamen sözleşmeye dayalı ve serbestçe belirlenen kira bedeline dayalı bir kira sözleşmesinin ("ara sıra kira sözleşmesi") oluşturulmasını ve kiracıların kira kontrollü mülklerden taşınabilmeleri için sosyal konutların finansmanını da içermektedir. Son olarak, 2011 tarihli Kanun ile yapılan değişiklikler, icranın etkinliğini artırmış ve mülklerin boşaltılmasını emreden kararların uygulanmasını hızlandırmıştır.

Mülklerin bakımından kaynaklanan zararların telafisi için uygulanan tazminat mekanizmasına gelince, 2009 yılının Mart ayında yürürlüğe giren ısı Modernizasyonu ve Yenilemeyi Destekleme Kanunu, yenileme veya ısı modernizasyonu için tazminat iadesi sistemini getirmiş ve belirli koşullar altında yenileme amacıyla alınan kredinin kısmi iadesine olanak sağlamıştır. Bu kanuna 2010 yılında yapılan bir başka değişiklikle, ev sahipleri yatırım için kredi almamış olsalar bile geri ödeme alabilmelerine olanak tanınmıştır. Ayrıca, 1995 tarihli Konut İnşaatına İlişkin Bazı Mali Yardımlar Hakkında Kanun'da 2015 yılında yapılan değişikliklerle, nitelikli yatırımcılar (sosyal konut dernekleri, konut kooperatifleri ve belediye şirketleri) için, sosyal kiralık konutlarda, yani makul kiralı konutlarda (makul gelirli haneler, özellikle çocuklu aileler için kiralık daireler) konut inşaatını desteklemek amacıyla yeni bir program başlatılmıştır.

Başvuranların mülkleri boşaltılmış ve dostane uzlaşmalarla belirlenen adil tazminat tutarları ödenmiştir.

3.2 İşletme ruhsatları

Mahkeme, başvuranın gümrüksüz satış şirketinin yasadışı olarak kapatılmasını ve 2002 yılında Gümrük Kanunu'nda yapılan ve Yabancı Yatırımlar Kanunu'na aykırı olan bir değişiklik temelinde ruhsatının iptal edilmesini eleştirmiştir. Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 1992 tarihli Yabancı Yatırımlar Kanunu, 2004 tarihli Girişimcilik Faaliyetlerine Yatırımlar Kanunu ile değiştirilmiş ve yabancı sermayeli mevcut işletmelerin faaliyet koşullarını değiştiren yeni kanunların bu tür işletmelere on yıl süreyle uygulanmayacağı belirtilmiştir. 2004 tarihli yasa, yatırım faaliyetinin ancak kamu yararı için, önceden ve eşdeğer bir tazminat şartıyla ve ayrımcı olmamak kaydıyla veya kamu-özel sektör ortaklığında belirlenen sözleşme koşulları nedeniyle alınacak bir önlemlle zorla kesilebileceğini öngörmüştür. Tazminat miktarı, zararın meydana geldiği andaki gerçek miktarına eşdeğer olmalıdır.

Başvuran şirkete gelince, maddi zarar için verilen adil tazminat ödenmiştir. Adil tazminat, taşınmaz malın maliyetini, on yıllık kar kaybını, banka faizini ve enflasyondan kaynaklanan zararı kapsamaktadır.

MDA / Bimer S.A.
(15084/03)

Nihai karar tarihi
10/10/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021/76)

Mahkeme, 2009 Kumar Yasaklama Kanunu'na dayalı olarak başvuranların kumar lisanslarının iptal edilmesi/askıya alınmasının orantısız ve hukuka aykırı olduğunu, özellikle anlamlı bir geçiş

UKR / Svit Rozvag, TOV ve
Diğerleri

döneminin olmaması ve herhangi bir telafi edici önlemin bulunmamasını eleştirdi. Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 2020 yılında Kumar ile ilgili Faaliyetlerin Devlet Tarafından Düzenlenmesi Hakkında Kanun, kumar faaliyetleri için yasal, sosyal ve örgütsel koşulları belirlemiş, kumar pazarı için kapsamlı düzenlemeler getirmiş ve izin verilen faaliyetlerin kapsamlı bir listesini oluşturmuştur. Ayrıca, bir devlet düzenleme ve denetim organı olan Kumar ve Piyango Düzenleme Komisyonu'nun kurulmasını da öngörmüştür. Ayrıca, yasa lisans başvuru ve iptal prosedürlerini belirlemiş, lisans reddi veya iptali için kapsamlı bir gerekçe listesi ve kumar operatörleri için yasal güvenceler içermektedir. Bu tür kararlar mahkemelerde temyiz edilebilir.

Başvuranlara, ödenen lisans ücretleri, doğrudan kayıplar ve kar kaybının genel değerlendirmesinin ardından, maddi zararlar için adil bir tazminat ödenmiştir. İhlallerin tespit edilmesi, uğranılan manevi zararlar için yeterli adil tazminat teşkil etmiştir. Birinci ve üçüncü başvurular, itiraz edilen davanın yeniden açılmasını talep etmemiştir. İkinci başvuranın yeniden açılma talebi kısmen kabul edilmiştir.

(13290/11)

Nihai karar tarihi
27/09/2019

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)182

3.3 İmar ve inşaat izinleri

Dava, bir arsa sahibi ve bir gayrimenkul geliştirme şirketi olan başvuranların, mahkemeler nezdindeki yargılamalarda bir inşaat ruhsatının geçerliliğinin teyit edilmesinin imkansızlığı ile ilgiliydi. Gelecekte benzer ihlallerin önlenmesi ve Mahkeme'nin, temel sorunun çelişkili kararlar veren çok sayıda paralel ve birbiriyle ilişkili yargılamanın varlığından kaynaklandığına ilişkin değerlendirmesine yanıt olarak, 2011 yılında 10119 sayılı İmar Kanunu değiştirildi. Yasa, yeni şartlar getirmiş ve imar planlaması ve inşaat ruhsatı onayına ilişkin kurumları ve yetki alanlarını belirlemiş, yerel ve merkezi makamların yetki alanları arasında net bir ayırım yapmıştır. Ayrıca, merkezi ve yerel makamlar arasında imar planlamasına ilişkin uyumsuzluklar için yasal bir mekanizma oluşturmuş ve inşaat ruhsatlarının reddedilmesinin yetkili adli makamlarca incelenmesi imkânını sağlamıştır.

Başvuranlara gelince, yetkililer, başvurana, uğradıkları maddi ve manevi zararlar için Mahkeme tarafından hükmedilen tutarı ödedi. Ayrıca, yetkililer, kararın kesinleştiği tarihten itibaren iki yıl süreyle inşaat izninin geçerliliğinin uzatılmasına ilişkin tek taraflı bir beyanda bulundu ve bu süre boyunca inşaat çalışmalarının kesintisiz devam etmesini sağlayacaklarını taahhüt etti.

ALB / Mullai ve Diğerleri
(9074/07)

Kararın kesinleştiği tarih
23/06/2010

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2016)80

Bu davada, ihlaller, 2003 yılında başvuran tarafından satın alınan eski bir devlet binasına, kültürel miras değerinin değerlendirilmesi beklenirken, erken dönem endüstriyel mimarinin nadir bir örneği olduğu gerekçesiyle uygulanan ve daha sonra yetkili idari mahkemelerin çeşitli hataları nedeniyle uzatılan üç yıllık önleyici koruma tedbirinden kaynaklanmıştır. Bu tedbir, başvuranın binayı satmasını engellemiştir.

Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, Nisan 2017'de değiştirilen Kültürel Mirasın Korunması ve Muhafaza Edilmesi Hakkında Kanun, önleyici tedbirlerin başlangıçta uygulandıkları azami süreyi aşan bir şekilde uzatılmasını imkansız hale getirmiştir. Ayrıca, Kültür Bakanlığı, koruyucu tedbirler ile ilgili yargı kararlarının uygulanmasına ilişkin olarak tüm Kültürel Miras Koruma Dairelerine bir dizi talimat yayınlamıştır. 2010 tarihli İdari Usul Kanunu, tarafların görüşlerinin dikkate alınmasını ve kararlarının taraflara bildirilmesini sağlayan tedbirler öngörmüştür. Ayrıca, 2012 yılında, ilk derece kararlarının incelenmesine olanak tanıyan iki düzeyli yargı sisteminden oluşan yeni bir idari yargı organizasyon yapısı oluşturulmuştur. Buna

CRO / Petar Matas
(40581/12)

Nihai karar tarihi
04/01/2017

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)378

ek olarak, Anayasa Mahkemesinin içtihatları (21/04/2016 ve 18/05/2018 tarihli kararlar), Anayasa Mahkemesinin, Avrupa Adalet Divanı'nın *Petar Matas* davasında tespit ettiği gibi idari mahkemelerin hatalarını ele alıp düzelttiğine dair yeterli güvence sağlamaktadır.

Başvuran ile ilgili olarak, kısıtlayıcı önleyici tedbirler artık yürürlükte değildir. Mahkeme'nin kararının ardından, başvurunun devlete karşı açılan hukuk davalarından önce uyuşmazlığın barışçıl bir şekilde çözülmesi talebi reddedilmiştir. Ancak, başvuru, hak sahibi olduğu halde, devlet aleyhine iç mahkemelerde tazminat davası açmamıştır.

Bu davadaki ihlal, 1979 yılından bu yana, başvuranların arazisine uygulanan 1933 tarihli kamulaştırma emrine dayalı olarak kamulaştırmayı tamamlamak ve tazminat ödemek için yetkililerin harekete geçmemesinden kaynaklanmıştır. Bu durum, zamanın geçmesine rağmen 2003 ve 2005 yıllarında yerel mahkemelerin ve yetkililerin kamulaştırma emrini kaldırmayı reddetmesiyle sonuçlanmıştır.

Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, 4315/2014 sayılı Kanun, kanunla belirlenen makul bir sürenin geçmesinden sonra kamulaştırmaların otomatik olarak iptal edilmesini öngörmüştür.

Başvuranların durumuna ilişkin olarak, Mahkeme, söz konusu arazinin kamulaştırılmasının iptal edilmesiyle *restitutio in integrum*'un mümkün olduğunu değerlendirmiştir. Başvuranların, yetkililerin arazilerinin kamulaştırılmasını iptal etmeyi reddetmesine itiraz ederek idari mahkemelere yaptıkları başvuru 2008 yılında kabul edilmiş ve böylece kamulaştırmanın iptali mümkün olmuştur.

GRC / *Fakiridou ve Schina*
(6789/06)

Nihai karar
14/02/2009

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2016)190

Mahkeme, kamu parkı oluşturmak amacıyla uzun bir süre (1974-1995) boyunca başvuran şirketin arazisinin kullanımına getirilen kısıtlamaları ve ardından yetkililerin harekete geçmemesini orantısız bulmuştur. Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, Anayasa Mahkemesi 1999 yılında, kamulaştırma amacıyla inşaat yasağının yenilenmesi durumunda tazminat ödenmemesi hükmünün anayasaya aykırı olduğunu ilan etmiştir. 2007 yılında, Yargıtay, bu tür tazminat taleplerine karar verme yetkisinin hukuk mahkemelerine ait olduğunu açıklamıştır. Kamulaştırma izninin sona ermesinden sonra yetkililerin harekete geçmemesi durumunda, bölgesel yetkililere idari bir talepte bulunulabilir. Ayrıca, inşaat yasağının uzatılması durumunda başvurulabilecek bir hukuk yolu, 2003 yılının Haziran ayından itibaren yürürlükte olan 2001 tarihli 327 sayılı Cumhurbaşkanlığı Kararnamesi ile "Kamulaştırmalara ilişkin Konsolide Metin"e eklenmiştir.

Başvuran şirkete gelince, Mahkeme tarafından maddi ve manevi zararlar için hükmedilen adil tazminat ödenmiştir.

ITA / *Elia S.r.l.*
(9074/07)

Nihai karar tarihi
02/11/2001

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)264

Her iki davada da, tapu sicilindeki hatalı veriler nedeniyle başvuranların mülkiyet hakları ihlal edilmiştir. Yıldırım davasında, inşaat ruhsatı olmadan inşa edilmiş bir evi iyi niyetle satın alan başvuran, yıkılan evi için tazminat almamıştır. *Gürtaş Yapı Ticaret Ve Pazarlama A.Ş.* davasında, başvuran şirket, özel şahıslardan satın aldığı arazinin büyüklüğü ile ilgili tapu sicil kayıtlarındaki hatanın mağduru olmuştur, zira bu arazinin yarısından fazlası, başvuranın tazminat alamaması durumunda kamulaştırılmıştır. Danıştay'ın sonraki içtihatlarına göre, inşaat izni olmadan inşa edilmiş ancak iyi niyetle satın alınmış evler için yıkım kararı verilmesi durumunda tazminat ödenir. Benzer şekilde, Yargıtay içtihadı artık tapu kayıtlarındaki hatalı kayıtlardan kaynaklanan zararlar için hükümeti sorumlu tutmakta ve bu da davacılar uğradıkları zararların tazminini talep etme hakkı vermektedir. Son çare olarak, yetkililer, Eylül 2012'de getirilen, Anayasa Mahkemesine bireysel itirazda bulunma imkânına atıfta bulunmuşlardır. Anayasa Mahkemesi, 2013 ve 2014 yıllarında, başvuranların davalarına benzer davalarda, hükümetin tapu sicilinin

TUR / *Yıldırım*
(21482/03)

Nihai karar
24/02/2010

TUR / *Gürtaş Yapı Ticaret Ve Pazarlama A.Ş.*
(40896/05)

Nihai karar
07/10/2015

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)397

tutulmasından kesin sorumluluk taşıdığına hükmetmiştir, ancak bu sorumluluk, başvuranın hatayı fark etmesi gereken tarihten itibaren en fazla on yıl ile sınırlıdır.

Bu davada Mahkeme, *diğer hususların* yanı sıra, çok daireli bir binada daire sahibi ve ikamet eden başvuruların mülkiyet haklarının, belediye idaresi tarafından, ilk olarak, yasaya aykırı olarak ve başvuruların rızası olmaksızın yenileme çalışmaları için bir yatırım sözleşmesi imzalamasıyla ve ikinci olarak, başvuruların çatı katındaki hisselerini yatırımcılara devretmesiyle ihlal edildiğine karar vermiştir. Buna karşılık, yetkililer, ihlallerin 1992 yılında yeni özelleştirme mevzuatının kabul edilmesinden sonra iç mahkemelerin farklı içtihatlarından kaynaklandığını belirtmiştir. 2004 yılında Anayasa Mahkemesi, özelleştirilmiş dairelerin sahiplerinin yardımcı binalardaki paylara otomatik olarak hak kazanmalarını onaylayan bir şekilde, uygulanabilir yasanın yorumunu açıklığa kavuşturmuştur.

Başvurular, itiraz edilen yargılamanın yeniden incelenmesi için yerel mahkemelere başvurmuş ve uğradıkları maddi ve manevi zararlar için tazminat almaya hak kazanmışlardır.

UKR / Seryavin ve *Diğerleri*
(4909/04)

Nihai karar tarihi
10/05/2011

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)324

3.4 İflas, ödeme aczi ve icra işlemleri

Dava, iflas işlemleri ve cezai mahkumiyetin ardından mesleğini icra etme hakkını kaybeden başvuran avukatın, emeklilik planına katkı payı ödemesine rağmen Viyana Barosu'ndan emeklilik hakkının tamamen elinden alınmasıyla ilgilidir. Gelecekte bu tür durumların yaşanmaması için, 2004 yılında 2003 tarihli Avukatlar Kanunu (Rechtsanwaltsordnung) yürürlüğe girmiş ve avukatlar için yeni bir yaşlılık emeklilik sistemi getirilmiş, emeklilik yaşına ulaşıldığında Avukatlar Listesi'nde yer almanın artık yaşlılık emekliliği için bir koşul olmadığı belirtilmiştir.

Başvuranla ilgili olarak, Mahkeme tarafından maddi zarar için hükmedilen tutarın bir kısmı doğrudan başvuranın kendisine, bir kısmı ise başvuranın yazılı onayı ile iflas idaresine ödenmiştir.

AUT / Klein
(57028/00)

Nihai karar tarihi
25/12/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2016)281

Dava, ilaç ticareti ile uğraşan başvuruların, daha sonra iflas işlemine tabi tutulan bir şirketten aldıkları parayı iade etmeleri için verilen otomatik emir nedeniyle aşırı yük altında kalmalarıyla ilgilidir.

İhlal, olayların meydana geldiği tarihte yürürlükte olan kusurlu mevzuattan ve iflas çerçevesinde iptal işlemleri düzenleyen Ticaret Kanunu'nun 646(2) maddesinin ulusal mahkemeler tarafından uygulanma şekliyle kaynaklanmaktadır.¹ Mahkeme, 2013 yılında yapılan yasal değişikliklerin, özellikle mahkemelere bir ödemenin iptal edilebilir olup olmadığına karar verme konusunda takdir yetkisi tanınması, "şüpheli dönemlerin" maksimum süresinin sınırlandırılması ve iflas eden şirketin "olağan ticari faaliyeti" kapsamında yapılan ve karşılığında eşdeğer mal veya hizmetlerin alındığı ödemelerin hariç tutulması yoluyla bu eksiklikleri giderdiğini tespit etmiştir. Başvuranlara, uğradıkları zararları ve maddi olmayan zararları karşılayan, Mahkeme tarafından verilen maddi tazminat tutarları ödenmiştir.

BGR / Boyadzhieva ve Gloria
International Limited EOOD
(41299/09)

Nihai karar tarihi
05/10/2018

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)294

¹ İflas işlemlerinin başlamasından önceki "şüpheli dönem"de yapılan ödemelerin iflas malvarlığına iade edilmesini amaçlayan işlemler.

Ljaskaj davasında mülkiyet haklarının ihlali, başvurunun mülkünün belirlenen değerinin üçte birinden daha az bir fiyata satılmasına ilişkin iddiasıyla ilgilidir. *Mindek* davasında ise ihlal, ilgili borcun tam olarak ödenmesine rağmen, başvurunun evi olan gayrimenkuldeki hisselerinin alacaklıya satılmasına ilişkin icra yargılamasında yerel mahkemenin verdiği kararlardan kaynaklanmaktadır.

Mahkeme'nin belirttiği gibi, icra Kanunu 2010 ve 2012 yıllarında değiştirilerek Ljaskaj davasındaki ihlalin temel nedeni ortadan kaldırılmıştır. 2012 İcra Kanunu'na göre, bir mülk, icra işlemlerinde ilk açık artırmada mahkeme tarafından atanan uzman tarafından belirlenen değerinin beşte dördünden, ikinci açık artırmada ise beşte üçünden daha düşük bir fiyata satılamaz. Ayrıca, 2017 yılında İcra Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, alacaklının talebi 20.000 HRK'dan az ise taşınmaz malların satılamayacağı belirtilmiştir. Talep daha yüksek olsa bile, mahkeme, böyle bir satışın alacaklının menfaatleri ile borçlunun menfaatleri arasındaki adil dengeyi bozacağına karar verirse, alacaklının borçlunun taşınmaz mallarının satışı yoluyla icra talebini reddedebilir. *Mindek* davasına yanıt olarak, yukarıda belirtilen 2017 İcra Kanunu, borçlu ile alacaklının menfaatleri arasında adil bir denge ilkesi getirmiştir. Özellikle, adil dengenin gözetilip gözetilmediğini incelerken, mahkeme her davanın özel koşullarını dikkate alacaktır. Bu koşullar arasında, talebin ve satılan mülkün değerinin orantınlığı, borçluya ait diğer malların varlığı, alacaklının talebin acil olarak ödenmesi konusundaki haklı menfaati ve borçlunun belirli bir mülkün satışı yoluyla talebin ödenmesine rıza göstermesi vb. sayılabilir.

Ljaskaj davasındaki başvuru sahibi ile ilgili olarak, iç hukukta mümkün olmadığı için, itiraz edilen icra takibinin yeniden açılması mümkün değildi. Ancak, başvuru sahibinin evi 2011 yılında satılmış olduğundan, Mahkeme, satış fiyatı ile mahkeme tarafından atanan bir uzman tarafından belirlenen değerinin üçte biri arasındaki farkı temsil eden maddi zarar için adil tazminat ödenmesine karar vermiştir. Başvuran, manevi zarar ile ilgili herhangi bir talepte bulunmamıştır. Hükümet, hükmedilen tutarın zamanında ödenmesini sağlamış ve böylece başvurana, maruz kaldığı ihlalin sonuçları için mümkün olan ölçüde tazminat ödenmesini sağlamıştır.

CRO / Ljaskaj
(58630/11)

Nihai karar
20/03/2017

Nihai Karar
CM/ResDH(2018)29

CRO / Mindek
(6169/13)

Nihai karar
30/11/2016

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)272

Dava, bir inşaat şirketine karşı yürütülen iflas sürecinde, tasfiye memurunun, başvurunun tarafı olduğu henüz inşa edilmemiş bir dairenin satışına ilişkin ön sözleşmeyi feshetme yönündeki tercihi nedeniyle ortaya çıkan bir ihlale ilişkindir.

Bir inşaat şirketinin iflası durumunda tasfiye memurunun takdir yetkisini düzenlemek için önlemler alınmıştır. Mevcut mevzuat ve uygulamalar, ulusal mahkemelerin adli tasfiye memurunun tercihinin esasına ilişkin inceleme yapmasına ve söz konusu kamu ve özel çıkarları dengelemesine olanak tanımaktadır. Örneğin, İflas Kanunu'nun 182. maddesi artık yetkili mahkemenin bir veya daha fazla tasfiye memuru ve tasfiyeye yardımcı olmak üzere üç veya beş alacaklıdan oluşan bir komite atayacağını belirtmektedir. Bu kanunda tasfiye memurunun kişiliği, kabulü, görevden alınması, ikamesi ve sorumluluğu ile ilgili çeşitli hususlar düzenlenmiştir. Tasfiye memuru, adli komisyonun denetimi ve Alacaklılar Komitesinin yardımı altında hareket eder.

Ayrıca, yeni Medeni Kanun, plan aşamasındaki daireleri iyi niyetle satın alan alıcıların çıkarlarının asgari düzeyde korunmasını sağlar ve ön sözleşmelerin kamu kayıtlarına tescil edilmesini öngörür, böylece ilgili gayrimenkul ile ilgili tüm müteakip kayıtlara üstünlük tanır. Kayıtlı alıcı, müteakip olaylardan kaynaklanan zararlara karşı etkili bir hukuk yolu hakkına sahiptir. Ayrıca, alıcıya açık artırma yoluyla satışın yeniden dağıtımında öncelik tanınır. Ayrıca, yürürlükteki iflas kanunu (2016 yılında değiştirilmiş haliyle), alıcının veya yakın akrabalarının ana konutu olması amaçlanan gayrimenkul alıcılarına özel koruma sağlamaktadır. Son olarak, 2005 yılında bir kanun hükmünde kararname ile "Satış öncesi gayrimenkul alıcıları için Dayanışma Fonu"

ITA / Ceni
(25376/06)

Nihai karar
04/05/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)157

oluşturulmuş ve inşaat şirketlerinin iflası nedeniyle ekonomik zarar gören gayrimenkul alıcılarına tazminat sağlamak üzere donatılmıştır. Başvuran ile ilgili olarak, uğradığı zarar için verilen toplu tazminat kendisine ödenmiştir.

Bu davadaki ihlal, başvuranın kamu su şirketine olan sadece 124 Euro tutarındaki borcundan kaynaklanan icra takibinde, yerel mahkemenin başvuranın evini piyasa değerinin %50'si karşılığında açık artırmada satma kararından kaynaklanmıştır.

Benzer durumların tekrarlanmasını önlemek için, Şubat 2018 tarihli Medeni Alacakların İcrası ve Teminatı Kanunu'nda yapılan değişikliklerle, icra mahkemelerine, icra işlemleri sırasında kendi inisiyatifleriyle mülkün satışından daha az müdahaleci önlemler seçme yükümlülüğü getirilmiştir. Borçlulara, satış emri verilene kadar başka icra yöntemleri önerme veya icranın ertelenmesini talep etme imkanı tanınmaktadır. İcra mahkemeleri, icranın borçlunun veya ailesinin varlığını tehlikeye atması halinde, resen veya sosyal hizmet merkezinin talebi üzerine icrayı erteleyebilir.

Başvuranın durumu ile ilgili olarak, Mahkeme, kendisine piyasa değeri ile mülkün satıldığı fiyat arasındaki farkı ve ayrıca %10 faiz tutarında tek seferlik ödemeyi hükmetmiştir. Mahkeme ayrıca, başvuranın evinin satışı nedeniyle yaşadığı endişe ve sıkıntıdan kaynaklanan manevi zarar için adil tazminat hükmetmiştir.

SVN / Vaskrsić
(31371/12)

Nihai karar tarihi
25/07/2017

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2018)261

3.5 El koyma ve müsadere

Dava, başvuran şirketin iki iş ortağı olan tek tüccar aleyhine açılan idari ceza davasında alkole el konulması ve müsadere edilmesiyle ilgilidir. Mahkeme, vergi makamlarının başvuran şirketi mülkiyetinden (müsadere edilen alkol) haksız bir şekilde mahrum bıraktığını değerlendirmiş ve tek tüccarların açtığı yargı denetimi davasına katılmasının engellenmesini eleştirmiştir.

2021 yılında, İdari Suçlar ve Cezalar Kanunu, el konulan malların sahiplerinin ilgili idari ceza yargılamalarına katılabilmelerini ve mülkiyet haklarına yapılan müdahalelere itiraz edebilmelerini sağlayan bir şikayet yolu getirmek üzere değiştirilmiştir. Ayrıca, Avrupa Mahkemesi'nin bir ihlal tespit eden kararının ardından idari ceza yargılamasının yeniden açılması, tarafın kararın kesinleştiğini öğrendiği tarihten itibaren bir ay içinde talep edilebilmektedir.

BGR / Microintellect OOD
(34129/03)

Nihai karar tarihi
04/06/2014

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)144

Bu davada Mahkeme, iç hukuk mahkemelerinin, başvuran aleyhine açılan ceza davasının sonucunda uygulanabilecek bir müsadere kararının icrasını güvence altına almak için el konulmasını emrettikleri başvuranın mal varlığının değerini değerlendirmemesini eleştirmiştir. Üstelik el konulan mal varlığının suçtan elde edildiği de iddia edilmemiştir.

Bu tür ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, Başsavcılık, ceza yargılaması bağlamında mülk haczi taleplerine ilişkin yeni prosedürler oluşturmuş ve bunlar 2012 tarihli Başsavcılık El Kitabı'nda yayınlanmıştır. Džinić kararının ardından, Yüksek Mahkeme, ceza yargılaması bağlamında geçici haciz kararları verilmesi davalarında, yapılan hacizlerin orantılılığının ayrıntılı bir şekilde değerlendirilmesini sağlamak için içtihatlarını değiştirmiştir.

CRO / Džinić
(38359/13)

Nihai karar
17/08/2016

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)336

Bu dava, göçmen kaçakçılığı şüphesiyle yürütülen soruşturma sırasında başvuranın taksisine orantısız bir şekilde el konulmasıyla ilgilidir. Soruşturma, delil yetersizliği nedeniyle sonunda düşürülmüştür.

MKD/ Andonoski
(16225/08)

Nihai karar tarihi

Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 2018 yılında Ceza Kanunu değiştirilmiş ve göçmen kaçakçılığı için kullanılan ulaşım araçları hakkında istisnasız olarak otomatik olarak el konulması uygulaması kaldırılmıştır. Şu anda, yerel mahkemeler, üçüncü şahısların davranışlarını, suçla olan ilişkilerini, sabıka kaydı bulunmaması ile aracın daha önce suç işlemek için kullanılıp kullanılmadığı gibi tüm ilgili faktörleri dikkate alarak benzer davaları incelemek konusunda takdir yetkisine sahiptir.

Başvuranın durumunda, yetkililer başvuranın uğradığı fiili zararı tazmin etmiştir. Mahkeme ayrıca uğranılan manevi zarara ilişkin adil bir tazminat ödenmesine karar vermiştir.

17/12/2015

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)301

Bu dava, önceki sahibine karşı açılan ceza davasında daha önce verilen bir mahkeme kararı uyarınca, başvuranın *iyi niyetle sahip* olduğu kamyonunun müsadere edilmesi nedeniyle, başvuranın mülkiyet haklarına orantısız bir şekilde müdahale edilmesiyle ilgilidir. Soruşturma daha snra delil yetersizliği nedeniyle düşürülmüştür.

Benzer ihlallerin tekrarını önlemek amacıyla, Ceza Kanunu, el koyma tedbirlerinin orantılılığını dikkate almak üzere 2004 yılında değiştirilmiştir. Özellikle, üçüncü şahıslara ait nesneler, bu şahısların söz konusu nesnelerin bir suçun işlenmesinde kullanıldığını veya kullanılmak üzere tasarlandığını bilmeleri veya bilmeleri gerekmesi halinde el konulmayacaktır.

Başvuranın durumunda, yetkililer, uğranılan gerçek zarar için tazminat ödemiştir. Mahkeme ayrıca manevi zarara için adil tazmine hükmetmiştir.

MKD / Vasilevski
(22653/08)

Nihai karar tarihi
28/07/2016

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2017)145

Bu dava, başvuranın herhangi bir gümrük suçu nedeniyle mahkum edilmeden, Gümrük İdaresi tarafından kabahat yargılaması kapsamında arabasına orantısız bir şekilde el konulmasıyla ilgilidir. Benzer ihlallerin tekrarlanmasını önlemek için, 2010 yılında yeni bir Kabahatler Kanunu kabul edilmiştir. Bu kanun, müsadere kararlarının gerekçeli bir mahkeme kararına dayanmasını zorunlu kılmaktadır. Ayrıca, yetkililer Şubat 2011'de araç ithalatına ilişkin bir talimat yayınlarak idari uygulamada bir değişiklik yapılmasını sağlamıştır. Gümrük makamları için bağlayıcı olan bu talimata göre, hafif suç davası kapsamında gümrük suçu iddiasıyla el konulan herhangi bir araç, dava sona erene kadar muhafaza edilecektir. Bununla birlikte, ulusal mahkemeler, Yargıtay'ın yol gösterici bir kararı ışığında içtihatlarını değiştirerek, kabahat yargılamalarında tüm ilgili olguların değerlendirilmesi gerektiğini, ayrıca hedeflenen amaca müsadere dışında başka araçlarla ulaşıp ulaşılamayacağının da değerlendirilmesi gerektiğini kabul etmiştir.

Başvuranla ilgili olarak, itiraz edilen kabahat yargılaması, uygulanabilir zamanaşımı süresi nedeniyle durdurulmuştur. Başvuranın uğradığı maddi zarar, el konulan arabanın değeri de dahil olmak üzere, adil bir tazminat ödenerek karşılanmıştır.

SER / Milosavljev
(15112/07)

Nihai karar tarihi
22/10/2012

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2015)62

Bu dava, ulusal mahkemelerinin, başvuranların haksız para cezası ile kamyonlarına ve buğday yüklerine haksız ve uzun süreli el konulması ve yüklerinin bozulması nedeniyle tazminat taleplerini dikkate almamasıyla ilgilidir.

Başvuranların mallarına keyfi olarak el konulması konusunda, 2012 tarihli Ceza Muhakemesi Kanunu ile Kabahatler Kanunu, vergi polislerinin eylemlerini ve el konulan malların zamanında iadesini düzenlemiştir. Ayrıca, 2003 tarihli Medeni Kanun, devlet ve belediye yetkilileri veya bunların görevlilerinin hukuka aykırı kararları, eylemleri veya eylemsizliklerinden kaynaklanan her türlü zararı tazmin etme yükümlülüğünü öngörmüştür. 2020 yılında Vergi Kanunu'nda yapılan değişiklikler, vergi makamlarının neden olduğu maddi ve manevi zararlar için tazminat talep etme hakkı tanımıştır. 2020 tarihli bir Yüksek Mahkeme kararına göre, şikayetçi vergi mükellefine, vergi dairelerinin neden olduğu maddi ve manevi zararlar için tazminat ödenmesi gerekmektedir. Başvuranların Vergi Dairesi'ne karşı iddialarının dikkate alınmaması konusunda, 2004 tarihli Medeni Usul Kanunu, davalının değiştirilebilme imkânını öngörmektedir. 2009

UKR / Plakhteyev ve
Plakhteyeva
(20347/03)

Kararın kesinleştiği tarih
12/06/2009

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2021)184

yılında, Yüksek Mahkeme ilgili usul ayrıntılarını açıklığa kavuşturmuştur. İlk davalıların değiştirilmesine izin veren iç hukukun son örnekleri sunulmuştur. Mahkeme, başvuranlara uğradıkları manevi zararlar için adil bir tazminat ödenmesine karar vermiştir. Karardan anlaşıldığı üzere, ilk başvurucunun mahkumiyeti Haziran 2001'de bozulmuş ve başvuranların malları Ağustos 2001'de kendilerine iade edilmiştir.

3.6 Vergilendirme

Bu davalar, Macaristan kamu sektöründe² çalıştıkları süre boyunca hak kazandıkları kıdem tazminatının üst dilimine uygulanan orantısız yüksek vergilendirmeye ilgilidir.

2014 yılında, 2013 tarihli CCL sayılı Kanun yürürlüğe girmiş ve itiraz edilen özel vergi oranı %98'den %75'e düşürülmüştür. Ayrıca, Şubat 2014'te Anayasa Mahkemesi, önceki %98'lik vergi oranının uluslararası yükümlülükleri ihlal ettiğini ve bekleyen davalarda uygulanmaması gerektiğini tespit etmiştir. Eylül 2014'te yasa değiştirilmiş ve 2010 için %40, 2011 için %15, 2012 için %20 ve 2013 için %25 oranında sabit oranlı bir kamu kesintisi getirilmiştir. %98 vergi oranı kapsamında halihazırda ödenen tutar ile yeni düzenleme kapsamında sabit oranlı kamu yükü uygulandıktan sonra ödenecek tutar arasındaki fark, vergi değerlendirme için belirlenen sınırlama süresi içinde Ulusal Vergi İdaresi'ne başvurarak geri talep edilebilmektedir.

Başvuranlara gelince, Mahkeme, davaların büyük çoğunluğunda, %98 vergi oranının olmaması durumunda, başvuranların kıdem tazminatlarının büyük olasılıkla %16 oranında genel gelir vergisine tabi olacağını değ. eBu gerçeği göz önünde bulunduran Mahkeme, başvuranlara maddi ve manevi tazminat ödenmesine karar vermiştir.

HUN / N.K.M. (dava grubu)
(66529/11)

Nihai karar tarihi
04/11/2013

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)182

Dava, Vergi İdaresi'nin KDV iadelerinin ödenmesinde sistematik gecikmeler ve bu gecikmeler için tazminat ödenmemesi ile ilgilidir.

Yukarıdaki sorunları çözmek için 2010 yılında yeni bir Vergi Kanunu kabul edilmiş ve 2014 yılında net bir KDV iadesi bildirimi ve geri ödeme prosedürü ile elektronik bir KDV yönetim sistemi getirilmiştir. 2017 yılında yapılan bir başka değişiklikle KDV iadesi prosedürü basitleşmiş ve Devlet Bütçesinden yapılacak KDV İadesi Başvuruları için Birleşik Kamu Sicili oluşturulmuştur. Böylece şeffaflık ve zaman hassasiyeti artırılmıştır. Yargıtay, KDV iadelerindeki gecikmeler için tazminat taleplerinin incelenmesine ilişkin tutarlı bir yaklaşım geliştirmiştir.

Mahkeme tarafından şirketin maddi kaybı için hükmedilen adil tazmin, yetkililer tarafından ödenmiştir. Yetkililer tarafından sunulan bilgilere göre, Ağustos 2018 itibarıyla KDV iadelerindeki gecikmelerle ilgili bekleyen başvuru veya geri ödeme bulunmamaktadır.

UKR / Intersplav
(803/02)

Nihai karar tarihi
23/05/2007

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2019)321

İhlal, Gümrük İdaresi'nin şirket tarafından ithal edilen mallara "daha yüksek oranlı" gümrük tarife kodunu tekrar tekrar ataması nedeniyle meydana gelmiştir, bu nedenle şirket, fazla ödenen gümrük vergilerinin iadesi için aynı mahkeme işlemlerini tekrar tekrar yapmak zorunda kalmıştır.

2012 tarihli Gümrük Kanunu, gümrük tarife kodlarının atanmasına ilişkin idari uygulamayı iyileştirmiştir. Bu Kanunun 301. maddesi, hatalı veya fazla ödenen gümrük vergilerinin tazminine ilişkin özel konuları düzenlemekte ve vergi dairelerinin, fazla ödenen gümrük vergilerinin tutarını tespit ettikten sonra bir ay içinde vergi mükellefine bildirmesi gerektiğini

UKR / Polimerkonteyner,
TOV
(23620/05)

Nihai karar tarihi
24/02/2017

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2020)43

² Yani, *dar anlamıyla* memurlar veya devlet şirketleri veya kurumlarının çalışanları olarak.
Sayfa | 27

öngörmektedir. Fazla ödenen gümrük vergileri devlet bütçesinden iade edilir. Fazla ödeme vergi dairelerinin hatası nedeniyle meydana gelmişse, fazla ödenen gümrük vergilerinin iadesi öncelikli olarak gerçekleştirilir.

3.7 Ağaçlandırma

Bu davalar, tazminat alınmasının imkansızlığı da dahil olmak üzere, durumun yeniden değerlendirilmeden, başvuranların arazilerinin belirli alanlarının yeniden ağaçlandırılmasına ilişkin idari karar (on yıllar önce alınan bakanlık kararına dayalı) nedeniyle başvuranların arazi mülkiyet haklarına orantısız müdahale ile ilgilidir.

Danıştay, özellikle 2208/2011 sayılı kararıyla içtihatını değiştirmiş ve eski kararın alınmasından uzun bir süre geçtikten sonra yeniden ağaçlandırma kararı vermeden önce yetkililerin, durumu yeniden değerlendirme yükümlülüğünü vurgulamıştır. Ayrıca, 2005-2019 yılları arasında Yüksek Mahkeme içtihatları, mülkiyetle ilgili davaların devam etmesi nedeniyle mülklerini kullanamamaktan kaynaklanan zararlar için arazi sahiplerinin tazminat hakkını güçlendirmiştir. Ayrıca, tapu kayıt prosedürünü ve ulusal tapu sicilinin işleyişini düzenleyen mevzuat 1997 ile 2013 yılları arasında değiştirilmiş ve bu davaların sonuçlandığı tarihte, kadastro haritalarında parsellerin doğru bir şekilde gösterilmesini sağlayan verilerin toplanması ve işlenmesi ile ilgili yeni değişiklikler yapılmaya devam etmiştir.

Her iki davada da, Mahkeme, mülklerinin kullanımının ciddi şekilde kısıtlanmasından kaynaklanan maddi zararı karşılayan adil bir tazminat ödenmesine karar vermiştir.

GRC / Papastavrou ve

Diğerleri

(46372/99)

Nihai karar

10/07/2003

GRC / Katsoulis ve **Diğerleri**

(66742/01)

Nihai karar

24/02/2006

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2016)80

3.8 Avcılık

Dava, ahlaki nedenlerle avcılığa karşı çıkan arazi sahiplerine, kendi iradeleri dışında otomatik olarak üye oldukları yerel avcılık derneğine (ACCA) arazilerini kullandırma konusunda orantısız bir yükümlülük getirilmesiyle ilgilidir. Bu kişiler bu birliğe otoöatik olarak ve kendi iradeleri dışında üye yapılmışlardır. 1964 tarihli 64-696 sayılı Kanun ("Verdeille Kanunu"), 2000-698 sayılı Kanun ile değiştirilerek, avcılığa karşı çıkanların vicdani nedenlerle itiraz etmelerine olanak tanınmıştır. Hükümet, değiştirilen ACCA ile ilgili hükümlerin uygulanmasının, vicdani retçi olarak itiraz etmek istemeyenlerin ACCA'dan ayrılma imkânı konusunda bazı sorunlar yarattığını belirtmiştir. Bununla birlikte, idare mahkemeleri artık kararlarını, özellikle *Chassagnou* kararı olmak üzere, Mahkeme içtihatlarından kaynaklanan ilkelere dayandırmaktadır.

Başvuranların bireysel durumlarına gelince, yeni yasanın yürürlüğe girmesi, onların vicdani ret hakkından yararlanmalarına ve böylece ACCA üyeliğinden çekilmelerine olanak sağlamıştır.

FRA / Chassagnou ve

Diğerleri

(9074/07)

Büyük Daire Kararı,

29/04/1999

Nihai BK Kararı

CM/ResDH(2005)26

Bu dava, başvuranın etik nedenlerle avlanmaya karşı olmasına rağmen mülkünde avlanmaya izin vermek zorunda bırakılması nedeniyle mülkiyet haklarının ihlali ile ilgilidir.

Federal Avcılık Kanunu değiştirilmiş ve Aralık 2013'te yürürlüğe girmiştir. Değiştirilen kanun, avcılık derneğine üye olan ve etik nedenlerle mülklerinde avlanmaya karşı çıkan mülk sahiplerinin avcılık derneğinden ayrılmasına izin vermiştir. Kanun ayrıca, dernekten ayrılan

GER / Herrmann

(9300/07)

Nihai karar

26/06/2012

mülk sahibinin yaban hayvanlarının neden olduğu zararlar, yaralı veya hasta av hayvanlarının komşu avlanma alanlarına kaçması ve avlanma haklarının tahsisi ile ilgili kurallar getirmiştir. Ayrıca, kaçak avlanmaya ilişkin cezai hüküm (Ceza Kanunu'nun 292. maddesi), avlanma alanında avlanma izni olan kişilerin, etik nedenlerle kapalı olan ancak bu durumun açıkça anlaşılmadığı bir alana girdikleri takdirde cezai sorumluluk taşımamalarını sağlamak üzere değiştirilmiştir.

Nihai BK Kararı
CM/ResDH(2016)188

DAVA DİZİNİ

ALB / Manushaqe Puto ve Diğerleri	14
ALB / Mullai ve Diğerleri	21
ALB / Puto ve Diğerleri	14
ALB / Vrioni ve Diğerleri	8
ARM / Minasyan ve Semerjyan (grup).....	11
ARM / Safaryan	11
AUT / Klein.....	23
BGR / Boyadzhieva ve Gloria International Limited EOOD	23
BGR / Chengelyan ve Diğerleri	12
BGR / Debelianovi	11
BGR / Kirilova ve Diğerleri (dava grubu)	15
BGR / Microintellect OOD	25
BIH / Čolić ve Diğerleri	10
BIH / Milinković	10
BIH / Momić ve Diğerleri	10
CRO / Džinić	25
CRO / Ljaskaj.....	24
CRO / Mindek	24
CRO / Petar Matas.....	21
CRO / Radanović (dava grubu).....	19
CRO / S.L. ve J.L.	15
CZE / R & L, S.R.O. ve Diğerleri	19
FRA / Chassagnou ve Diğerleri	28
GER / Herrmann	29
GRC / Apostolakis	3
GRC / Azas (dava grubu)	15
GRC / Fakiridou ve Schina	22
GRC / Kanaginis	12
GRC / Katsoulis ve Diğerleri	28
GRC / Kokkinis	3
GRC / Kostadimas ve Diğerleri	3
GRC / Papastavrou ve Diğerleri	28
GRC / Poulimenos ve Diğerleri	16
GRC / Reveliotis	3
GRC / Stran Greek Refineries ve Stratis Andreadis.....	16
GRC / Zlinsat, SPOL. S. R.O.	8
HUN / N.K.M. (dava grubu).....	27
HUN / Szkorits	12
ITA / Belvedere Alberghiera S.R.L. (127 davadan oluşan grup)	13
ITA / Ceni	24

ITA / Di Belmonte (I).....	16
ITA / Elia S.r.l.	22
ITA / M.C. ve Diğerleri	3
ITA / Matteoni	17
ITA / Plalam SPA.....	16
ITA / Sarnelli	17
LV A / Andrejeva.....	4
LVA / Vistins ve Perepjolkins.....	17
MDA / Asito (No. 2)	9
MDA / Balan	7
MDA / Bimer S.A.	20
MDA / Cazacu	4
MDA / Dolneanu.....	6
MKD / Romeva	4
MKD / Vasilevski.....	26
MKD/ Andonoski	26
POL / Broniowski	17
POL / Hutten-Czapska	19
ROM / Vergu.....	13
SER / Ališić ve Diğerleri	6
SER / Grudić	5
SER / Milosavljev	26
SVN / Ališić ve Diğerleri	6
SVN / Krajnc.....	5
SVN / Ribač	5
SVN / Vaskrsić.....	25
TUR / Akvardar.....	13
TUR / Fener Rum Patrikliği (Patriarcat Œcuménique)	18
TUR / Gürtaş Yapı Ticaret Ve Pazarlama A. Ş.	22
TUR / I.R.S. ve Diğerleri	13
TUR / Kamoy Radyo Televizyon Yayınılık ve Organizasyon A.Ş.....	8
TUR / Musa Tarhan	9
TUR / Yildirir	22
UKR / Intersplav	27
UKR / Plakhteyev ve Plakhteyeva.....	26
UKR / Polimerkonteyner, TOV.....	27
UKR / Seryavin ve Diğerleri	23
UKR / Svit Rozvag, TOV ve Diğerleri	21
UKR / Svitlana Ilchenko	9
UKR / Ukrayna-Tyumen	9